

BAKÓC TAMÁS EMLÉKEZETE
TANULMÁNYOK
HALÁLÁNAK 500. ÉVFORDULÓJÁRA

BIBLIOTHECA
COLLEGII PROFESSORUM
HUNGARORUM

Classis Philosophica

BAKÓC TAMÁS EMLÉKEZETE

TANULMÁNYOK
HALÁLÁNAK 500. ÉVFORDULÓJÁRA

Szerkesztette
C. Tóth Norbert és Neumann Tibor

MCA COLLEGIUM PROFESSORUM HUNGARORUM
PILISCSABA, 2024

Támogatta a Miniszterelnökség

A sorozatot szerkeszti Mayer Gyula

ISBN 978-615-01-9939-9

ISSN 3004-166X

A kötetet kiadja a Makovecz Campus Alapítvány Collegium Professorum Hungarorum

Felelős kiadó: Szovák Kornél

Könyvterv és tördelés: Kőfaragó Gyula

Nyomda: Multiszolg Bt.

Felelős vezető: Kajtor Bálint

TARTALOM

Előszó	7
C. TÓTH NORBERT: Az Erdődi család felemelkedése	9
RÁCZ GYÖRGY: A Bakóc család középkori címere	22
HORVÁTH RICHÁRD: Egy kevésbé ismert évtized. Bakóc Tamás Mátyás király udvarában 1480–1490	40
NEUMANN TIBOR: Bakóc és Szatmári. Döntéshozatal és kancellária 1490–1497	69
KUFFART HAJNALKA: Bakóc Tamás és Estei Hippolit cseréje	111
TAKÁCS IMRE: Erény és szerencse, avagy az érem másik oldala. Adalék Bakóc Tamás művészetpártolásához	158
SZABÓ ÁGNES: Bakóc Tamás 1512. évi bevonulása Rómába. A magyar kíséret öltözkéneke leírása Stazio Gadio nyomán	173
NEMES GÁBOR: Bakóc Tamás legátusi bírósága (1514–1521)	183
DRESKA GÁBOR: Bakóc Tamás leveleiről	224
SOLYMOSI LÁSZLÓ: Az esztergomi érsekség birtokállománya a középkor végén	236
Bibliográfia	245

C. TÓTH NORBERT*

AZ ERDŐDI CSALÁD FELEMELKEDÉSE

Egy család kiemelkedése a többi közül, illetve hirtelen felemelkedése mindig is fontos kérdése volt a történeti kutatásoknak. Még egy-egy ismertebb rokonság esetében is sokszor nehéz eldönteni, pontosan melyik tagja indította el a többiek karrierjét, minek köszönhették bekerülésüket a királyi udvarba, miért pont az a személy kapott tisztséget a királytól, illetve kinek a révén nyertek el kisebb vagy nagyobb egyházi javadalmakat. Mindez hatványozottan igaz arra az ismeretlenségből, ráadásul jobbágysorból kiemelkedő és felbukkanó családra, amely minden nézőpontból, egyik pillanatról a másikra – egyházi vonalon legalábbis – elért mindent, amit a Magyar Királyságban és azon túl a középkor folyamán el lehetett érni.¹ A forrásainkban az első két generációban Erdődi, erdődi Bakóc, illetve Szatmári néven előforduló terebélyes – közkeletű nevükön Bakóc – család pontosan ilyen. Tanulmányomban két fő kérdésre keresem a választ: hogyan és kinek a révén indult el Erdődi Bálint karrierje, és mit tudunk testvére, Bakóc Tamás korai pályájáról? Utóbbinak a család további felemelkedésében játszott 1480 utáni szerepét már viszonylag jobban ismerjük.²

ERDŐDI BÁLINT PÁLYAFUTÁSA

A család korai története jobbági származásuk okán ködbe vész, az első biztos adatokat Mátyás király 1459. szeptember 3-i nemesítő oklevele tartalmazza: az uralkodó ekkor adományozott nemességet és címet a Szatmár megyei Erdőd falubeli Bakóc Ferenc fiának, Bálint titeli prépostnak és gúti Ország Mihály nádor magánkáplánjának meg általa

* A szerző a Magyar Nemzeti Levéltár főlevéltárosa, a HUN-REN–Magyar Nemzeti Levéltár–Szegedi Tudományegyetem Magyar Medievisztikai Kutatócsoportjának vezetője és az MCA Collegium Professorum Hungarorum kutatója.

1 Vö. C. Tóth N., Erdődi Bakóc rokonság.

2 Lásd erre Horváth Richárd tanulmányát e kötetben.

testvéreinek, Miklósnak, Tamásnak és Jánosnak, valamint azok örököseinek és utódainak.³

Az oklevél meglehetősen kevés, ám fontos információt közöl a családról. Megtudjuk belőle, hogy a család a (bélteki) Drágfi család Szatmár megyei Erdőd falujából⁴ (a 15. század végén már mezőváros) származó Bakóc⁵ Ferencről – a címer alapján kerékgyártó mesterséget űző jobbágytól – ered, akinek fia, (Erdődi) Bálint az újdonsült nádor⁶ udvartartásának tagja volt, illetve valamikor korábban elnyerte a titeli préposti címet. A prépostságot 1459 márciusában még Janus Pannonius (Csezmicei János) tartotta a kezén, aki innen lépett tovább a pécsi püspökség élére (február 27-én még nem, március 12-én már az egyházmegye főpapja),⁷ így Erdődi Bálint valamikor az év tavaszán – nyáron nyerhette el a prépostságot.⁸ Az új prépost egyetemjárt ember volt, 1448-ban ugyanis beiratkozott a krakkói egyetemre, jóllehet fokozatot nem szerzett.⁹ Sajnos nem tudni, ki finanszírozta tanulmányait. Az egyetemen történő feltűnése alapján Bálint valamikor az 1420-as, 1430-as évek fordulóján születhetett, a beiratkozottak ugyanis általában 17-18 éves korukban jutottak el az egyetemre, habár nem ritka az idősebb életkor sem.¹⁰ (Meglémítendő, hogy Bálinttal együtt egy, talán szintén a Szatmár megyei Erdődről származó Tamás fia János is beiratkozott az egyetemre.¹¹)

A fentebbi adatok alapján egy dolog biztosan kijelenthető: Erdődi Bálint az Ország család környezetében mozgott, és így előrejutását akár ők is támogathatták. Mindezek okán érdemes kutatásainkat e vonalon folytatni. A vizsgálatunk során kezünkbe került

3 BOTKA T., Adalékok 552–553.; FRAKNÓI V., Erdődi-címer 105–106. (HHStA FA Erdődy 10157.); Hunyadiak címereslevelei 55–56. (RÁCZ Gy.). – A címerről lásd a kötetben részletesen RÁCZ György tanulmányát.

4 NÉMETH P., A középkori Szatmár megye 78–79. (Erdőd 1.)

5 Erdődről sajnos nem ismerünk ilyen nevű jobbágyokat, de a Szatmár megyei Terecsén 1370-ből ismert egy Bacoch nevű ember háza (NÉMETH P., A középkori Szatmár megye 303.), illetve a Szabolcs megyei Pazony faluban 1426-ban és 1427-ben Bakoch/Bachocz/Bachoch Miklós meg fiai, János és Tamás éltek (ZsO XIII. 226. sz., XIV. 161. sz.).

6 Alig fél évvel korábban, 1458. júl. 27-én nyerte el a méltóságot: *Archontológia 1458–1526*. I. 80.

7 *Főpapi arch.* 1440–1526. 90.

8 C. TÓTH N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 140.

9 MDKE II. 121/808. sz.

10 Vö. TONK S., *Erdélyiek egyetemjárása* 98.

11 MDKE II. 120/794. sz.

I. Ulászló királynak egy 1441. január 20-i, Somosi Jánoshoz szóló parancslevele. E Jánost az oklevél szerint gúti Ország Mihály kincstartó és Ország János állította familiárisukként és officiálisként a titeli egyház préposti és káptalani birtokai, jelesül a Külső-Szolnok megyei¹² Laka és Várkony birtokok élére.¹³ Somosi Zaránd megyéből származott,¹⁴ minden bizonnyal Ország János ottani ispánsága idején (1430–1438)¹⁵ lépett be az Országok fámiliájába, 1444-ben ő is megerősítette Ulászló király az évi törvényét.¹⁶ Az oklevél további szövege most kevésbé érdekes számunkra (a szokványos szomszédos birtokosok közötti ügyről van szó), ami lényeges viszont, hogy az adat jól kiegészíti egy másik forrásunk híradását: Nagyvölgyi Balázs fia, Mihály titeli prépost a megerősítése érdekében 1445. július 28-án a pápához benyújtott kérvényében elmondta, hogy a prépostságot I. Ulászló király vette el hűtlensége címén az előző préposttól, Siegfried Degenbergtől és mintegy négy éve ő kapta meg azt az uralkodótól.¹⁷ (E Mihály Újlaki Miklós macsói bán helyettesének, Nagyvölgyi Lászlónak¹⁸ az unokaöccse.¹⁹)

A jelek szerint tehát az új király valamikor az 1440-es esztendő második felében az Országokat bízta meg azzal, hogy a prépostságot és birtokait lefoglalják, majd kezeljék jövedelmeit. Nagyvölgyi Mihály első alkalommal mintegy fél évtizedig viselhette a javadalmat, hogy pontosan meddig, egyelőre nem tudjuk, de 1449-ben már új személy állt a társaskáptalan élén: a Gergely milkói püspök által felkeresett egyháziak között szerepelt a titeli prépost, Péter is, aki ekkor éppen a prépostság birtokán, a Valkó megyei Erdődön tartózkodott.²⁰ A szóban forgó prépostot kétszer Gútinak,²¹ egyszer pedig gúti Ország-

12 ENGEL P., *Térkép*, Laka, pontkód: 1SZO15; Várkony, pontkód: 1SZO8.

13 *Iohanni de Somos, officiali et familiari magnifici Michaelis Orzag thesaurarii nostri et egregii Iohannis similiter Orzag de Gwth, per eosdem in possessionibus prepositalibus et capitularibus ecclesie Tytuliensis, Laka et Warkon vocatis, constituto* – DL 13607.

14 Ezt annyiban azonban árnyalni kell, hogy az 1460-as évekből ismert Sáros megyéből egy Somosi János nevű Ország familiáris, aki 1414 körül született (*Balassa oklt.* 418. sz.), és csejtei várnagy (1465–1466), majd barsi alispán (1469–1471) volt (*Archontológia* 1458–1526. II. 48.); kora alapján elképzelhető, hogy vele azonos az 1441-ben említett officiális.

15 *Archontológia* 1301–1457. I. 240.

16 Uo. 523.

17 C. TÓTH N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 139.

18 *Archontológia* 1301–1457. I. 31.

19 ENGEL P., *Genealógia*, Nagyvölgyi (Bács m.).

20 TÓTH K., Szécsi Dénes érsek építkezései 142.

21 DL 14755., DL 16024.

nak nevezték,²² tehát kétségkívül az előbb emlegetett rokonság tagja volt, ugyanakkor biztosan nem azonos személy a korszak másik, hasonló nevű szereplőjével, Gúti Péter váradi kanonokkal (1445–), majd örkanonokkal (1449–1451), végül olvasókanonokkal (1452–1466),²³ aki minden bizonnyal jobbágyi származású lehetett.²⁴

Péter titeli prépost a Gútkeled nemzetségbeli Gúti család leszármazási tábláján csak nehezen helyezhető el, valószínűleg a fentebb említett Ország Mihály és János apjának, Gáspárnak a testvére, Pál lehetett az apja.²⁵ Akárkinek volt is azonban a fia Péter, egy biztos, közeli rokonságban állt a kincstartóval és testvérével, akik az 1440-es évek végén a prépostság élén „lecserélt(ett)ék” Nagyvölgyi Mihályt és – talán unokaöccsüket – gúti Ország Pétert nevezt(ett)ék ki a javadalomra. Péter prépost utoljára 1456. május 13-án, Szécsi Dénes bíboros, esztergomi érsek oklevelének tanúsorában szerepel János éneklő²⁶ és Miklós örkanonok²⁷ jelenlétében.²⁸ Viszont két hónap múlva már ismét Nagyvölgyi Mihályt találjuk a préposti székben, igaz ezúttal még rövidebb ideig viselhette a címet, mert alig két év múlva már a tanulmány elején említett Janus Pannoniust találjuk a helyén, majd következett fél éven belül Erdődi Bálint.²⁹ Mindezek alapján tehát nem lehet kétséges, hogy a préposti széket Erdődi Bálint az Ország család, jelesül Mihály nádor közreműködése révén nyerhette el.³⁰ Kérdés azonban, hogy korábban is ki tudjuk-e őt mutatni akár a gúti Országok, akár a titeli prépostság környezetében?

A választadáshoz vissza kell térnünk Gergely milkói püspök fentebb idézett jegyzékehez: az útja során eljutott a titeli társaskáptalan Tolna megyei birtokára, Keszthelyre is, ahol egy bizonyos tisztelendő úr, Bálint officiális fogadta.³¹ A címzése alapján (*hono-*

22 REIZNER J., Szeged 50.

23 KRISTÓF I., *Egyházi közlépréteg* 205/48. sz., egyetlen oklevél méltóságsorában nevezik meg származási helyét: DL 15170.

24 Lásd saját kiadványának pecsétjét: DL 81163.

25 ENGEL P., *Genealógia*, Gútkeled nem 6. Farkas ága 2. tábla: Ország (gúti).

26 János 1439–1461 között mutatható ki: C. TÓTH N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 145.

27 Miklós 1456–1458 között mutatható ki: C. TÓTH N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 147., az 1456. évi adat tollhiba folytán János névvel szerepel.

28 DF 249860.

29 C. TÓTH N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 140.

30 Ország János még 1457-ben elhunyt: *Archontológia* 1301–1457. II. 179.

31 *ad honorabilem dominum Valentinum officialem de Kesthewlcz* – TÓTH K., Szécsi Dénes érsek építkezései 141.

rabilis dominus) könnyen elképzelhető, hogy egy kanonokkal van dolgunk, ha mármost fellapozzuk a titeli társaskáptalan archontológiáját, akkor ott ekkoriban két Bálint nevű kanonokkal találkozunk: Asszonyfalvi Bálint 1455-től az olvasókanonoki, a mondott Erdődi Bálint pedig 1459-től a préposti javadalmat viselte.³² A kötet összeállítása óta, főleg a jelen tanulmány elkészítése során – a titeli társaskáptalan Tolna megyei birtokaira vonatkozó, a Niczky család Sopronban őrzött levéltárában feltárt oklevelekből – több titeli illetékességű személy neve is előkerült. Így 1449-ből Bálint és János nevű kanonokok,³³ 1449-ből³⁴ és 1459-ből³⁵ pedig egy-egy Péter nevű örkanonok.³⁶

A fentiek okán az 1449-ben felbukkanó Bálint kesztölci officiális, illetve Bálint kanonok minden bizonnyal egy és ugyanazon személy,³⁷ sőt megkockáztatható, hogy azonos a későbbi préposttal, Erdődi Bálinttal. Ne feledjük, Bálint 1448-ban mindössze egy félétet tölthetett a krakkói egyetemen, ahonnan visszatérve elfoglalhatta új „állását” gúti Ország Péter prépostsága idején. Akár így történt, akár nem, egy biztos: Erdődi Ferenc fia, Bálint 1459 őszén már titeli prépost volt és a következő két évtizedet e javadalomban töltötte. Tevékenységét minden bizonnyal azzal kezdte, hogy igyekezett mielőbb visz-

32 C. Tóth N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 150.

33 1449. febr. 23. (DF 209287.), márc. 10. (DF 209288.), dec. 22. (DF 209289.).

34 Uo.

35 DF 209316., ebben *Katho* János kanonok neve is szerepel, de ez nem változtat javadalomviselése időhatárain (lásd a 37. jegyzetet).

36 A titeli örkanonokságot a Gdańskból származó Sturmer/Störmer Bertalan viselte 1439-től. Korábban méltóságviselése végét – összhangban azzal, hogy 1454-ben már a pozsonyi társaskáptalan örkanonoka volt: C. Tóth N., *Pozsonyi társaskáptalan* 57. – 1449. júl. 18. utánig számítottam egy, éppen a méltóság-soránál hiányos oklevél (DL 29801.) alapján, amelyben akkori feltételezésem szerint még Bertalan nevét találhattuk – volna: C. Tóth N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 147. Péter örkanonok neve azonban már – mint láttuk – egy 1449. febr. 23-i oklevélben előkerül, így egyértelmű, hogy Bertalan méltóságviselése valamikor ez előtt véget ért. Ugyanakkor e Péter nem lehet azonos az ugyanezen év nov. 11-én felbukkanó gúti Ország Péter préposttal sem, hiszen dec. 14-én és 22-én Péter örkanonokként szerepel (DF 209289.). Hogy az 1459. márc. 22-én szereplő Péter örkanonok ki lehet, szintén nem tudjuk, mivel rajta kívül egyetlen Péter nevű kanonok, Pelérdi Péter adathozható a társaskáptalanban, akivel ráadásul ugyanabban az oklevélben szerepel a neve együtt: DF 209316., C. Tóth N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 156.

37 Az 1449-ben szereplő János nevű kanonok nagy valószínűséggel István fia, János kanonokkal azonos; esetleg felmerülhet az azonossága Titeli *Katho* Jánossal, de a javadalomviselési időhatáraikat ez egyikük-nél sem befolyásolja: C. Tóth N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 153.

szaszerezni a prépostság birtokainak kezelési jogát gúti Ország Mihálytól. Így a már említett Kesztlőc mezővárosnak a prépostság kezén lévő felét³⁸ és a hozzá tartozó uradalmat 1468-ban már Asszonyfalvi Bálint olvasókanonok igazgatta.³⁹ A titeli prépostság Tolna megyei uradalmi (kesztölci, mányoki–csibrádi és céli) évente komoly bevételt jelentettek, ismeretes, hogy 1494-ben – amikor Bakóc Tamás egri püspökként kezelte a birtokokat – összesen 507 forintot jövedelmeztek.⁴⁰ (Kesztlőc másik, a bátaszéki apátság kezén lévő felének jövedelmét 1470-ben kétszáz aranyforintra becsülték.⁴¹) A titeli társaskáptalan Külső-Szolnok megyei Várkony (és Laka) birtokai élén pedig 1469-ben már Bálint prépost testvérét, Jánost találjuk.⁴²

Erdődi Bálint a pályáját végül nem titeli prépostként fejezte be, hanem valamikor 1480 tavaszán lemondott a javadalomról testvére, Tamás részére. Az átadás-átvétel megbeszélésére talán 1480 február elején kerülhetett sor, amikor feltételezhetően mindkét testvér Títel városában tartózkodott, legalábbis Bálint prépostot és Tamást is ott idézték meg február 10-én a királyi kúriába.⁴³ Mindenesetre 1480. augusztus 25-én Bálintot már volt titeli prépostként és (sáros)pataki plébánosként említette egy királyi oklevél.⁴⁴ Bakóc Tamás ennek megfelelően 1480. október 12-én már e minőségében szerepelt.⁴⁵

A szakirodalomban felmerült, hogy Erdődi Bálint sárospataki plébánosi kinevezése már évekkel korábban megtörtént,⁴⁶ mivel 1475-ből ismert egy Bálint nevű plébános.⁴⁷ Kettőjük azonosságát azonban kizárja, hogy két évvel később egy bizonyos

38 A másik fele a bátaszéki apátság tulajdonában volt.

39 1468. szept. 12. (*Tolna vm. oklevelei* 155. sz.), 1469. márc. 25. vagy aug. 15. e. (DF 209353.), 1470. júl. 15. (DL 102571.), 1479. aug. 12. (DL 103838.), közben, 1475. ápr. 11-én helyettese, Cser(eg) vagy Cser(ög)i (*de Cher[.]g[.]*) Tamás titeli kanonok, kesztölci dékán szerepel (DL 103767.) – funkcióját tévesen egyházi tisztségként határozta meg K. Németh András (K. NÉMETH A., Tolna megye 230.), ezt helyesbítette Lakatos Bálint (LAKATOS B., *Mezővárosi oklevelek* 376.). 1489. okt. 28-án már az új olvasókanonok, Marcellházi László volt a mezőváros rektora (DF 267001.).

40 *Bakócs-codex* 112.

41 DL 102571.

42 DL 55890. (C. Tóth N., Erdődi Bakóc rokonság 11.)

43 DL 18313.

44 DL 72038.

45 C. Tóth N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 140.

46 RITOÓKNÉ SZALAY Á., Bakócz Bálint sírköve 231.

47 *Mon. Vat.* I/5. 3.

Sorker-i Máté állt a plébánia élén.⁴⁸ Az tehát biztos, hogy 1480 előtt nem foglalta el a pataki javadalmat, a kérdés azonban nem is ez, hanem az, hogy meddig tartotta a kezén. Utolsó, plébánosként történt említését VIII. Ince pápa 1484. november 14-i parancsleveléből ismerjük.⁴⁹ Ugyanakkor a javadalom birtoklása nem volt zavartalan, mivel 1484. május 21-én Pálóci Mihály egri kanonok és egyúttal pataki plébános tiltakozott az ellen, hogy Erdődi Tamás titeli prépost kétszáz aranyforintot fizettetett vele azon a címen, hogy sok kárt okozott a plébánián, holott ő azt a Pálóciaktól jogosan kapta meg.⁵⁰ A károkozás mibenléte nem igazán érthető, hiszen e Mihály – aki nem az ugyanilyen nevű nemesi család tagja⁵¹ – alig egy hónappal korábban még eger-szentistváni prépost volt, sőt egy évvel (1485) később e préposti címet már Bakóc Tamás testvére, Szatmári Ferenc viselte.⁵² (Az 1484. novemberi pápai parancsban Ferenc még váci kanonokként és pesti főesperesként szerepelt, tehát a javadalomváltására valamikor ez után kerülhetett sor.) Pálóci Mihály 1490-ben már csak mint egyszerű kanonok járt el az egri káptalan tanúbizonyságaként,⁵³ a pataki plébánosi címét ekkor már nem tüntette fel.⁵⁴

48 BÁNDI Zs., Északkelet-magyarországi pálosok 713/75. sz. (DL 18006.) – A plébános vezetéknévét továbbra sem tudom azonosítani (feltehetően valamelyik „Kér” utótagú településről származott).

49 KIS P., Bakócz Tamás budai házingatlanai 415–416.

50 *Kolozsmon. konv. jegyz. I.* 836/2486. sz.

51 Vö. MDKE II. 148/1157. sz. (apját, Benedeknek hívták és Mihály 1459 és 1469 között járt a krakkói egyetemre).

52 C. Tóth N., Egri káptalan 56.

53 DL 83956. (C. Tóth N., Egri káptalan 68.)

54 A sárospataki plébánosok késő középkori archontológiája egyelőre meglehetősen hiányos: Agárdi Antal fia, Mihály 1437. jún. 8–1464. márc. 18. között (C. Tóth N., *Esztergomi arch.* 24., DL 55774.), András vidini tit. püspök, nyitrai segédpüspök 1465. júl. 12-én (*Főpapi arch.* 1440–1526. 122.), Rojcsai István egri kanonok (1502–1515) 1509. júl. 12–1515. júl. 24. között (C. Tóth N., Egri káptalan 66.), végül Ráskai Mihály csanádi nagyprépost 1524. júl. 13-tól (DL 68673., kinevezése Pálóci Antal által – megjegyzendő, hogy 1526. júl. 13-ról is ismert egy teljesen azonos szövegű kinevezőlevél: DF 225404.; 1526. júl. 25-én még viselte [DL 82732.]) mutatható ki. – 1458-ból Zombori Póka János nevű vikárius (DL 88334.), 1494-ből György nevű vikárius (DL 20241., az adatot Gulyás László Szabolcsnak köszönöm), 1522. febr. 7-én (DF 229675.) és 1525. márc. 24-én (BÁNDI Zs., Északkelet-magyarországi pálosok 721/93. sz.) pedig Ráskai Pál nevű sárospataki vikárius és általános ügyhallgató ismert. – Vö. DÉTSZY M., Sárospataki plébániatemplom 90. – Rojcsai István síremlékét lásd GERVERS-MOLNÁR V., *Sárospataki síremlékek* 22.

Elképzelhető, hogy Erdődi Bálint 1480-ban nem feltétlenül a kegyurak akaratából került annak élére, de a jelek szerint azt haláláig viselhette, jóllehet utolsó említések, Mátyás király 1489. január 6-i, újabb nemesítő oklevelében neve után semmilyen egyházi javadalom⁵⁵ sem szerepel.⁵⁶ Bálint valószínűleg még ebben az évben elhunyt, mivel egy, az 1489. Mihály-napi nyolcadon kibocsátott oklevélben nem szerepel neve Tamás püspök többi testvére között.⁵⁷ (Esetlegesen felmerülhet, hogy 1495-ben az ő lovasai és szolgálói ellátásáról kellett gondoskodni egri időzésekor,⁵⁸ de ezt gyakorlatilag kizárhatjuk, mert a Bakóc Tamás egri püspöksége idején keletkezett számadáskönyvben minden bizonnyal Bakóc János fiáról, Bálintról van szó.⁵⁹) Ráadásul a sárospataki plébánia kormányzóságát 1492 tavaszán már Tamás győri püspök tartotta kezén,⁶⁰ és így szinte teljesen biztosak lehetünk benne, hogy bátyja, Bálint ekkor már nem élt, illetve, hogy élete végéig ő volt plébános.

BAKÓC TAMÁS PÁLYAKEZDÉSE

A második családtag, aki az Erdődi Bálint által megkezdett utat folytatta és a családot az arisztokrácia kapujáig kísérte, testvére, Tamás volt. Ennek ellenére pályája korai, királyi titkársága és titeli prépostsága (1480) előtti idejéről szinte alig tudunk valamit. Régóta

55 BOTKA T., Adalékok 552.; FRAKNÓI V., Erdődi-czímer 105.; *Hunyadiak címereslevelei* 258–260. (Rácz Gy.).

56 A Ritoókné Szalay Ágnes által felvetett lehetőséget, amely szerint Bálint 1493 és 1496 között budai prépost lett volna, már az előző írásomban közölt adat kizárta (C. TÓTH N., Erdődi Bakóc rokonság 11.), ugyanakkor Szatmári Ferenc budai prépostságára immár 1488. júl. 25-ről is van adat (DF 272181.), így Karai László korábbi prépost utolsó (1487. aug. 24., KÖBLÖS J., *Egyházi középréteg* 299/50. sz.) és Szatmári első említése között már „csak” 11 hónap hiátus van (lásd még Uo. 316/100. sz.). – Mindezek fényében a sírkő szöveghiányainak kiegészítése (RITOÓKNÉ SZALAY Á., Bakócz Bálint sírköve 233.) biztosan felülvizsgálatra szorul, én leginkább azt tudnám elképzelni, hogy a sírkövet Szatmári Ferenc budai prépost állíttatta testvéreinek, Erdődi Bálint titeli prépostnak az 1490-es években – Titelen.

57 *inter reverendissimum dominum Thomam electum et confirmatum ecclesie Iauriensis, necnon egregios Nicolaum et Iohannem, fratres eiusdem* – HHStA FA Erdődy 10159.

58 *Item dominus reverendissimus commisit equos et servos fratris sui Valentini hic Agrie conservare, igitur servitoribus suis eorum septem ad eorum camisas, vestituram etc. den. IIIII^c.* – Bakócs-codex 94.

59 C. TÓTH N., Erdődi Bakóc rokonság 12.

60 *gubernator plebanie de dicta Sarospathak ac prefate ecclesie Beati Iohannis baptiste* – DF 253825. fol. 207r; az adatot idézi NEUMANN T., Győr és Eger között 359. 24. jegyzet.

ismert, hogy előbb a krakkói (1463–1464), majd a bolognai (1465–1469) és végül a ferrarai (1470) egyetemet látogatta, s noha megszerezte a mindkét jog doktora fokozatot, azt önmegnevezésében sohasem tüntette fel. Hazatérése után – Fontana milánói követ⁶¹ és Bonfini⁶² tudósítása szerint – Rangoni Gábor erdélyi püspök szolgálatába szegődött (írnoka volt) és vele együtt ott volt Boroszló városában 1474-ben, amikor Mátyás király serege Bakóc Tamás javaslatára foglalt állást a városon belül, és aratott világraszóló diadalt. De, ahogyan azt Fraknói Vilmos megfogalmazta „(a) jó tanács és szerencsés eredménye Erdődi Tamás pályájára lényeges befolyást gyakorolt; bár meglepő fordulatot nem idézett elő. Mátyás környezetébe vezette őt; itt azonban sok esztendőn keresztül szerény állással kellett megelégednie.”⁶³ – Magyarán nem tudunk róla semmit.

Bakóc Tamás 1470 és 1480 közötti életére vonatkozó – kis jóindulattal – adatokat, azaz hogy Gábor bíboros környezetében élt és – mint olvashattuk – közvetítésével jutott el Mátyás király látókörébe, két későbbi, alapvetően elbeszélő forrásnak köszönhetjük. S noha mind a követ levele, mind pedig Bonfini tudósításának hitelében nincsen okunk kételkedni,⁶⁴ a történész szakma is elfogadta,⁶⁵ mégis kutatókként igyekszünk az elsődleges forrásokra, az oklevelekre támaszkodni. A más témában folyó kutatásaim során olyan oklevelek is a kezembe kerültek, amelyek némi fényt vetnek Bakóc Tamás pályájának korai szakaszára.

A szóban forgó forrás Rangoni Gábor erdélyi püspök, pápai commissarius 1474. július 21-i, Nyitrán kibocsátott levele, amelyben egy per intézését, mivel ő Mátyás király különböző ügyeivel van elfoglalva,⁶⁶ vikáriusára, Farkasfalvi Tamás kánonjogi doktorra⁶⁷ és Máté mindkét jogi doktorra, erdélyi kanonokokra bízta, egyúttal átírva IV. Sixtus

61 MDE IV. 210.

62 BONFINI (magyar) 786.

63 A bekezdésben írtakra lásd FRANKÓI V., *Erdődi Bakócz Tamás* 8–11.; C. TÓTH N., Erdődi Bakóc rokonság 11., MDKE II. 166/1367. sz., MDKE III. 297/237. sz. és 312/855. sz., KRISTÓF I., Gabriele Rangone 71.

64 Bonfini hitelére lásd KULCSÁR P., *Bonfini forrásai és keletkezése* 125.

65 HORVÁTH R., Bakócz IV. Tamás 228.; *Hunyadiak címereslevelei* 261. (Ráczy Gy.).

66 *Nos vero, quia variis et arduis rebus serenissimi principis domini Mathie regis Ungarie etc., domini nostri gratiosissimi occupati existimus* – DF 286635. fol. 180v (239. dia).

67 1474–1476 között mutatható ki a tisztségben, utána pedig 1476–1477 között tasnádi vikárius lett: *Főpapi arch. 1440–1526.* 60–61.

pápa megbízólevelét is. Az oklevél tanúsorában Bodó Miklós fehérvári kanonok neve után, illetve Váci Pál, a szabad művészetek doktora, Schwky-i Pál, Temesvári István és Mérei Tamás nevei előtt ott találjuk a titeli örkanonok nevét is, aki nem más volt, mint Erdődi Tamás.⁶⁸ Mielőtt tanulmányunk alanyára térnék, előbb a többiekéről kell szólni, hiszen közülük többen is jelentős pozíciókat szereztek a következő évtized(ek)ben. Így (györgyi) Bodó Miklós, aki szintén a bolognai egyetemen tanult, illetve ugyanott az ultramontánok rektora (1472–1473) volt,⁶⁹ hazatérése után fehérvári kanonok (1474–1482),⁷⁰ majd bácsi éneklőkanonok (1493)⁷¹ meg kői olvasó- és éneklőkanonok (1493 előtt),⁷² aztán pécsi kanonok és maróti prépost (1493–1495), utóbb tolnai főesperes (1495–) és pécsi örkanonok (1503)⁷³ lett. Váci Pál nagy valószínűséggel azonos az 1477-től erdélyi kanonokként kimutatható,⁷⁴ majd 1480 és 1490 között az argyasi címzetes püspökséget, illetve 1484-től az erdélyi segédpüspökséget viselő Váci Pállal,⁷⁵ noha eddig – az ismeretlen – egyetemen szerzett fokozatáról nem tudtunk.⁷⁶ Sajnos a következő két személyt, Schwky-i Pált⁷⁷ és Temesvári Istvánt⁷⁸ egyelőre nem sikerült beazonosítani, ellenben Mérei Tamásról már több információval rendelkezünk: 1453-ban még kiskorú volt, apját Gáspárnak hívták. 1474. május 27-én Mátyás király – Gábor erdélyi püspök közbenjárására – címert adományozott Tamás deáknak és általa testvéreinek.⁷⁹ A „deák” címe nem tollhiba eredménye: Gábor püspök, pápai legátus 1475. március végén, a budai királyi várban kibocsátott, egyházi kegyet adományozó oklevelének szövege alatt jobbról

68 DF 286635. fol. 180v (239. dia).

69 MDKE III. 150/254. sz.

70 Köblös J., *Egyházi középréteg* 339/13. sz. (az 1474-es adatot még nem ismerte).

71 C. Tóth N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 43., ebben az évben megfosztották javadalmától.

72 C. Tóth N. – TERNOVÁČZ B., *Káptalanok a Drávántúlon* 67., 71.

73 DL 20071. (1493), FEDELES T., *Pécsi székeskáptalan* 331/47. sz.

74 BARABÁS S., *Erdélyi kápt. tizedlajstromok* 419. (1477. júl. 20.).

75 *Főpapi arch.* 1440–1526. 41., 61.

76 Biztosan nem azonos a firenzei egyetemen tanuló Váci Pál domonkos szerzetessel: MDKE III. 295/766. sz.

77 Az eltorzult alakban lejegyzett településnév alapján akár Sárközi Pál nádori jegyző is lehetne, vö. BÓNIS Gy., *Jogtudó értelmiség* 300., 307.

78 Talán azonos lehet a bécsi egyetemre 1469-ben beiratkozó Temesvári Istvánnal, vö. MDKE I. 226/4459. sz.

79 Mérey cs. lt. 29/129. sz., 38/151. sz.; a címereslevél: *Hunyadiak címereslevelei* 142–144. (TUHÁRI A.).

ugyanis ott találjuk Mérei Tamás nevét,⁸⁰ azaz ő volt a legátus (egyik)⁸¹ jegyzője. E Tamás valamikor 1483 előtt hunyt el.⁸²

Bakóc Tamás tehát Rangoni Gábor oklevele szerint 1474-ben már titeli örkanonok volt,⁸³ ami annak fényében, hogy testvére volt a prépost, különösebb meglepetést nem okoz. Nehezebb kérdés viszont annak megválaszolása, hogy mikortól és meddig viselte a javadalmat: a titeli örkanonokok listája ugyanis meglehetősen hiányos, 1456–1458 között Miklós, 1459-ben – a szintén újonnan előkerült – Péter viselte a javadalmat, ekkortól azonban egészen 1479-ig nem ismert az örkanonok neve.⁸⁴ Mint látható, Bakóc Tamás 1474. évi említése minden probléma nélkül beilleszthető az örkanonokok sorába, de ettől a kérdések továbbra is fennállnak. Ha abból az általánosan elfogadott állításból indulunk ki, hogy az egyetemi tanulmányok folytatásához sok pénzre volt szükség,⁸⁵ és ezt sok esetben valamilyen egyházi javadalom jövedelméből finanszírozta az egyetemjáró – az intézményi (városi) finanszírozás ugyanis majd csak a reformáció következményeként terjed el⁸⁶ –, akkor adódik a következtetés, hogy Bakóc Tamás szintén hasonlóképpen cselekedett.

E ponton érdemes felidézni Tamás első egyetemi fokozatának megszerzési idejét, mivel az alapján könnyebben számolhatunk. Mint ismert, a szabad művészetek baccalaureusa fokozatot a krakkói egyetemen 1464-ben nyerte el,⁸⁷ ennek megszerzéséhez legalább másfél-két évnyi tanulás kellett,⁸⁸ így „iskoláit” legkésőbb 1462/1463-ben meg kellett kezdenie. Könnyen lehetséges – legalábbis ellenkező adat előkerüléséig –, hogy Tamás tanulmányai finanszírozása céljából már ekkor elnyerte bátyjától az örkanonoki javadalmat. Javadalomviselésének végét viszont praktikus lenne a préposti cím megszer-

80 DL 81771. (*Tho. de Mere*).

81 A másik egy bizonyos „Andreas de Bemawmer(?)” volt (DF 286600., 1475. jún. 6.).

82 Mérey cs. lt. 41/159. sz.

83 Az adatot a titeli archontológia összeállításakor még nem ismertem.

84 C. Tóth N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye 147.* (az 1461. évi privilégium méltóságsorában a javadalom sem szerepel).

85 Tonk S., *Erdélyiek egyetemjárása* 113–117. (a bécsi egyetemi költségek alapján); HARASZTI SZABÓ P., *Pénz beszél* 40–54. (a prágai, bécsi és krakkói költségek összehasonlítása); MOLNÁR D., *Egy ezüstsompész kanonok* 95–100. (egy konkrét, 15. század közepi példa).

86 Vö. SIMON Zs., *Erdélyi városok oktatásra fordított költségei* 398–399.

87 MDKE II. 166/1367. sz.

88 Tonk S., *Erdélyiek egyetemjárása* 97.

zéséhez kötni (egyikről lemondott és a másikat elfoglalta). Igen ám, de az örkanonokságot éppen egy évvel korábban, mint Tamás prépost lett, 1479. október 8-án⁸⁹ már Szegegyi Máté viselte, így biztosan nem a fenti módon történt a váltás, amelynek mikéntjéről további adatok híján nem tudunk nyilatkozni.

A fenti javadalmán túl Bakóc Tamásnak – nem túl – ismert egy másik, a pécsi székeskáptalanban birtokolt javadalma is: győri püspöki kinevezése előtt ő élvezte a Szent András-kápolna jövedelmét.⁹⁰ A kápolna igazgatóiról/ispánjairól a 15. század második felében nem sokat tudni: 1460. szeptember 20-a előtt (ekkor már utolsó akaratának végrehajtói intézkednek) Kökei János viselte,⁹¹ míg 1487. január 2-től – Bakóc közvetlen utódjaként – Polnar Márk domonkos szerzetes, a szabad művészetek és a római jog doktora, segesdi plébános nyerte el Mátyás királytól (a pécsi püspök két héttel később adott beiktatására parancsot).⁹² Sajnos itt semmilyen támpontunk nincsen arra, hogy mikor kaphatta meg a javadalmat, de mivel az királyi kegyuraság alá tartozott, így az 1470-es évek végénél hamarabb erre nem kerülhetett sor.

ÖSSZEFOGLALÁS

Bakóc Ferenc kerékgyártó, erdődi jobbágy a fiát, az 1420-as, 1430-as évek fordulóján született Bálintot talán a mestersége révén szerzett pénzből valamelyik közeli plébániára küldte betűtvetést tanulni. Innen a „jófejű” fiú bekerült valamelyik székeskáptalani iskolába, ahonnan a gúti Ország család támogatásával rövid időre eljutott a krakkói egyetemre (1448). Innen hazatérve pártfogói szolgálatában helyezkedett el, akiknél tanultságát is hasznosíthatta kesztölci officialisként (1449). Tevékenysége urai megalégedésére szolgálhatott, hiszen valamikor Ország Mihály saját káplánjává tette, majd a titeli préposti javadalom megüresedése után kijárta neki a királynál a préposti tisztséget (1459). Ettől kezdve a titeli prépostság a Bakóc/Erdődi család territóriumává lett. Bálint rögvést odahívhatta öccsét, Tamást és neki adta az éppen gazdátlan örkanonoki javadalmat (1462

89 C. TÓTH N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 147.

90 FEDELES T., *A püspökök és városuk* 135.; C. TÓTH N., *Erdődi Bakóc rokonság* 11.

91 DF 209317., FEDELES T., *Pécsi székeskáptalan* 292/51. sz.

92 DL 28332., KOLLER, J., *Historia episcopatus* IV. 440. (DL 28333.). – A családra lásd *Kolozsmon. konv. jegyz.* I. 63–65.

körül). Bakóc Tamás a javadalom birtokában bátyja nyomdokain előbb Krakóba, majd Itáliába ment tanulni, ahol mindkét jog doktora fokozatot szerzett (1470). Hazatérése után csatlakozott Rangoni Gábor bíboros erdélyi püspök udvarához (1474), majd az ő segítségével került Mátyás király látókörébe is. Az örkanonokság mellett – talán ekkoriban – Pécsen egy kápolnaispánságot is elnyert a püspöktől, majd mielőtt az uralkodó kinevezte volna titkárává,⁹³ bátyja, Bálint lemondása révén elfoglalta a titeli préposti javadalmat (1480). Az idősebb testvér a sárospataki plébániával vigasztalódhatott (1484-ig biztosan, de valószínűleg haláláig, jóllehet élete utolsó fél évtizedében már nem ismert semmilyen egyházi javadalma). Bakóc Tamás 1486 végéig, győri püspöki kinevezéséig töltötte be a préposti címet,⁹⁴ de utána is, gyakorlatilag a haláláig (1521) kezében tartotta a prépostság jövedelmeit (kommendátorrá nevezette ki magát), jóllehet előbb 1499 és 1517 között János nevű testvérének a fia, János, majd 1518 és 1526 között Katalin nevű leánytestvérének a fia, básztyéli Vértesi Miklós állt a társaskáptalan élén.⁹⁵

A két testvér tehát kart-karba öltve lépdelt előre a Bálint által az 1440-es években megkezdett úton, majd a tehetségesebb és – minden bizonnyal – becsvágyóbb öccsének, Tamásnak alig fél évszázadon belül sikerült az elérhető legmagasabbra emelkednie (esztergomi érsek, bíboros, konstantinápolyi patriárka) és unokaöccseit a bárók (Erdődy Péter és utódai, illetve a Pálffy család) sorába juttatnia.

93 Ennek időpontjára lásd Horváth Richárd tanulmányát a jelen kötetben.

94 *Főpapi arch. 1440–1526.* 71.

95 C. Tóth N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* 140–141.; Uő: Erdődi Bakóc 17., 19–20.

BIBLIOGRÁFIA

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK

LEVÉLTÁRI FORRÁSOK

- AAV = Archivio Apostolico Vaticano
AA = Archivum Arcis
Reg. Vat. = Registra Vaticana
ASC = Archivio Storico Capitolino
ANGU = Archivio Notarile Generale Urbano
ASMa = Archivio di Stato di Mantova
ASMi = Archivio di Stato di Milano
ASMo = Archivio di Stato di Modena
ASE = Archivio Segreto Estense
BAV = Biblioteca Apostolica Vaticana
Barb. lat. = Barberini latini
BHA = Bayerisches Hauptstaatsarchiv
ELTE = Eötvös Loránd Tudományegyetem
EKt. = Egyetemi Könyvtár
MNL = Magyar Nemzeti Levéltár
OL = Országos Levéltár
DF = Diplomatikai Fényképgyűjtemény
DL = Diplomatikai Levéltár
E = Magyar Kamara archivuma
V2 = Varju Elemér Gipszmásolat Gyűjteménye
MTA = Magyar Tudományos Akadémia
MTAK = Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
Kt. = Kézirattár
NAP = Národní archiv Praha
OSZK = Országos Széchényi Könyvtár
ÖStA = Österreichisches Staatsarchiv
HHStA = Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Wien
FA Erdődy = Familienarchiv Erdődy
Ung. Akt. = Ungarische Akten
AA = Allgemeine Akten
PL = Prímási Levéltár, Esztergom
ESzFML = Esztergomi székesfőkáptalan magánlevéltára
SNA = Slovenský národný archív
SOBA v Třeboni = Státní oblastní archiv v Třeboni

ADATTÁRAK, FORRÁSKIADVÁNYOK

- ÁMTF = GYÖRFFY György, *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza*. I–IV. Budapest 1963–1998.
- Analecta nova* = *Analecta nova ad historiam renescentium in Hungaria litterarum spectantia*. Ex scriptis ab Eugenio ABEL relictis cum commentariis edidit partimque auxit Stephanus HEGEDŰS. Budapest 1903.
- Annatae* = *Annatae e Regno Hungariae provenientes in Archivo Secreto Vaticano 1421–1536*. Edidit Iosephus KÖRMENDY. Budapest 1990.
- Archontológia 1301–1457*. = ENGEL Pál, *Magyarország világi archontológiája 1301–1457*. I–II. (História könyvtár. Kronológiák, adattárak 5.) Budapest 1996.
- Archontológia 1458–1526*. I. = C. TÓTH Norbert – HORVÁTH Richárd – NEUMANN Tibor – PÁLOSFALVI Tamás, *Magyarország világi archontológiája 1458–1526. I. Főpapok és bárók*. (Magyar Történelmi Emlékek. Adattárak) Budapest 2016.
- Archontológia 1458–1526*. II. = C. TÓTH Norbert – HORVÁTH Richárd – NEUMANN Tibor – PÁLOSFALVI Tamás – W. KOVÁCS András, *Magyarország világi archontológiája 1458–1526 II. Megyék*. (Magyar Történelmi Emlékek. Adattárak) Budapest 2017.
- Bakócs-codex* = *Bakócs-codex vagy Bakócs Tamás egri püspök udvartartási számadó-könyve 1493–6 évekről*. Az Ipolyi-féle másolat után közli Kandra KABOS. (Adatok az Egri Egyházmegye történelméhez) Eger 1887.
- BAKÁCS I., *Hont* = BAKÁCS István, *Hont vármegye Mohács előtt*. Budapest 1971.
- BÁNDI Zs., *Északkelet-magyarországi pálosok* = BÁNDI Zsuzsanna, *Északkelet-magyarországi pálos kolostorok oklevelei* (regeszták). *Borsodi Levéltári Évkönyv* 5 (1985) 557–725.
- BÁNDI Zs., *Jagelló-kori pecsétek katalógusa* = BÁNDI Zsuzsanna, *A Magyar Országos Levéltár Jagelló-kori pecsétkiállításának katalógusa*, 1991. szeptember 20. – 1992. június 30. *Levéltári Közlemények* 64 (1993) 107–142.
- BÁNDI Zs., *Mátyás-kori pecsétek katalógusa* = BÁNDI Zsuzsanna, *A Magyar Országos Levéltár Mátyás-kori pecsétkiállításának katalógusa* (1990. április 6. – október 6.). *Levéltári Közlemények* 62 (1991) 57–150.
- Bánffy* = *Oklevéltár a Tomaj nemzetségbeli losonczi Bánffy család történetéhez*. I–II. Szerk. VARJÚ Elemér, IVÁNYI Béla. Budapest 1908–1928.
- BARABÁS S., *Erdélyi kápt. tizedlajstromok* = BARABÁS Samu, *Erdélyi káptalani tizedlajstromok*. *Történelmi Tár* 12 (1911) 401–440.
- Beatrix oklt.* = *Aragóniai Beatrix magyar királyné életére vonatkozó okiratok*. Közli: BERZEVICZY Albert. (Monumenta Hungariae Historica, Diplomataria 39.) Budapest 1914.
- BEKE A., *Az Erdélyi Múzeum* = BEKE Antal, *Az Erdélyi Múzeum eredeti okleveleinek kivonatai* (1232–1540). Negyedik és befejező közlemény. *Történelmi Tár* 13 (1890) 328–366.

- BISTICCI = Vespasiano da BISTICCI, *Vite de Uomini Illustri del Secolo XV*. (Rivedute sui manoscritti:) Ludovico FRATI. Volume primo. Bologna 1892.
- BONFINI = Antonius de BONFINIS, *Rerum Ungaricarum decades*. Ediderunt Iosephus FÓGEL, Bela IVÁNYI et Ladislaus JUHÁSZ. Lipsiae–Budapest 1936–1941.
- BONFINI (magyar) = Antonio BONFINI, *A magyar történelem tizedei*. Ford. KULCSÁR Péter. Budapest 1995.
- BORSA I., Kaposszerdahely = BORSA Iván, *A kaposszerdahelyi kolostor középkori oklevelei*. Regeszták. *Regnum* 6 (1944–1946) 40–58.
- BORSA I., Szenyéri uradalom = BORSA Iván, *A szenyéri uradalom 1524-i összeírása*. *Somogy Megye Múltjából* 12 (1981) 29–46.
- Brev. Clementina = Brevia Clementina. VII. Kelemen pápa magyar vonatkozású brévéi (1523–1523). Közreadja NEMES Gábor. (Collectanea Vaticana Hungariae I/12. – A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai. Források, feldolgozások 23.) Budapest–Győr–Róma 2015.
- Cameralia = Cameralia Documenta Pontificia de Regnis Sacrae Coronae Hungariae (1297–1536). I–II. Feltárta, szerk. és közreadja LUKSICS József, FEDELES Tamás, TUSOR Péter. Szerkesztőtárs NEMES Gábor. (Collectanea Vaticana Hungariae I/9–10.) Budapest–Róma 2014.
- Carteggio = Carteggio degli oratori mantovani alla corte sforzesca (1450–1500). XV. 1495–1498. Ed. Antonella GRATI – Arturo PACINI. Roma 2003.
- Consistorialia = Consistorialia Documenta Pontificia de Regnis Sacrae Coronae Hungariae (1426–1605). Közreadja TUSOR Péter – NEMES Gábor. (Collectanea Vaticana Hungariae I/7.) Budapest–Róma 2011.
- Corvina könyvtár kat. = A Corvina könyvtár budai műhelye – The Corvina Library and the Buda Workshop. Kiállítási kalauz – A Guide to the Exhibition. Bevezető és összefoglaló táblák: ZSUPÁN Edina, a kiállítás kurátora. Tárgyleírások: ZSUPÁN Edina, FÖLDESI Ferenc. Budapest 2018.
- Cronica di Napoli = Cronica di Napoli di Notar Giacomo pubblicata per cura di Paolo GARZILLI. Napoli 1845.
- Dipl. ep. Vespri. = Az Árpád-kori veszprémi püspökök oklevelei. *Diplomata episcoporum Vesprimiensium aetatis Arpadianae*. Közzéteszi SOLYMOSSI László. Budapest 2021.
- DOMOKOS Gy. – SCHRÖDL-LIBÁRDI K., Donato Aretino = DOMOKOS György – SCHRÖDL-LIBÁRDI Karolina, Donato Aretino magyarországi levelei a Modenai Állami Levéltárban. In: *Vestigia II. Magyar források Itáliából*. Szerk. DOMOKOS György, KUFFART Hajnalka, SZOVÁK Márton. Piliscsaba 2018. 93–128.
- DRMH IV. = *Decreta Regni Mediaevalis Hungariae*. Tomus IV. 1490–1526. E copiis manu scriptis Ferenc DÖRY critice recensuerunt et Anglice reddiderunt Péter BANYÓ et Martyn RADY, János M. BAK assistente. Budapest 2012.
- EKLER P., Zrednai (Vitéz) János = EKLER Péter, Zrednai (Vitéz) János pecsétgyűrtűi és címerének illuminált kódexekben található ábrázolásai. *Levéltári Közlemények* 89 (2018) 249–264.
- Emblematum Liber = *A Book of Emblems. The Emblematum Liber in Latin and English* Andrea ALCIATI. Translated and ed. John F. MOFFITT. Jefferson, North Carolina, London 2004.
- ENGEL P., Genealógia = ENGEL Pál, *Középkori magyar genealógia*. In: *Magyar középkori adattár*. CD-ROM. (Arcanum Digitéka) Budapest 2001.

- ENGEL P., *Térkép* = ENGEL Pál, *Magyarország a középkor végén. Térkép és digitális adatbázis*. Budapest 2001.
– *Digitális térkép a Magyar Királyság településeiről*. 2. online kiadás. Budapest, Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2020. (<https://abtk.hu/hirek/1713-megujult-engel-pal-adatbazisa-a-kozepkori-magyarorszag-digitalis-atlasza>).
- Estei Hippolit püspök egri számadáskönyvei = *Estei Hippolit püspök egri számadáskönyvei 1500–1508*. Közre-adja E. Kovács Péter. Szerk. Kovács Béla. Eger 1992.
- Esterházy-kincstár textiliái = *Az Esterházy-kincstár textiliái az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Szerk. PÁSZTOR Emese. (Thesaurus Domus Esterhazyanae II.) Budapest 2010.
- ETE = *Egyháztörténeti emlékek a magyarországi hitújítás korából*. I–II. Szerk. BUNYITAY Vince – RAPAICS Rajmund – KARÁCSONYI János. Budapest 1902–1904.
- Etimológiai szótár = *A magyar nyelv történeti etimológiai szótára* 1. Szerk. BENKŐ Lóránd. Budapest 1967.
- EUBEL, C., *Hierarchia catholica* = Conradus EUBEL, *Hierarchia Catholica Medii Aevi sive Summorum Pontificum S.R.E. Cardinalium, Ecclesiarum Antistitum Series*. II–III. Münster 1914.
- Epistolae Petri de Warda* = Petri de Warda, *ecclesiarum Colocensis et Bachiensis canonice unitarum archiepiscopi epistolae*. Praefatus est Carolus WAGNER. Posonii et Cassoviae 1776.
- ERDÉLYI, G., *The Register* = Gabriella ERDÉLYI: *The Register of a Convent Controversy (1517–1518)*. Pope Leo X, Cardinal Bakócz, the Augustinians and the Observant Franciscans in Contest. (Collectanea Vaticana Hungariae II/1.) Budapest–Rome 2006.
- Erdődy oklt. = B. HALÁSZ Éva – PITI Ferenc, *Az Erdődy család bécsi levéltárának középkori oklevélregesztái 1001–1387*. (A Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltárának kiadványa) Budapest–Szeged 2019.
- Fejér = *Codex Diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis*. Tom. I–XI. Studio et opera Georgii FEJÉR. Buda 1829–1844.
- FIRNHABER = Beiträge zur Geschichte Ungarns unter der Regierung der Könige Wladislaus II. und Ludwig II. 1490–1526. Mitgeheilt von Friedrich FIRNHABER. In: *Archiv für Kunde österreichischer Geschichts-Quellen* III. Wien 1849.
- Form. Eccl. Strig.* = *Formularium Ecclesiae Strigoniensis*. Edendo operi praefuerunt Petrus card. ERDŐ – Cornelius SZOVÁK – Petrus TUSOR. (Collectanea Studiorum et Textuum I/4.) Budapest 2018.
- Formulae solennes* = *Formulae solennes styli in cancellaria, curiaque regum, foris minoribus, ac locis credibilibus, authenticisque regni Hungariae olim usitati*. Ed. Martinus Georgius KOVACHICH. Pesthini 1799.
- Főpapi arch. 1440–1526*. = C. TÓTH Norbert: *Magyarország késő középkori főpapi archontológiája. Érsekek, püspökök, illetve segédpüspökeik, vikáriusai és jövedelemkezelőik az 1440-es évektől 1526-ig*. (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai. Források, feldolgozások 27.) Szerk. NEMES Gábor. Győr 2017.
- Főpapi pecsétek* = *A középkori Magyarország főpapi pecsétjei a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Csoportjának pecsétmásolat-gyűjteménye alapján*. Szerk. BODOR Imre. Budapest 1984.
- FRENZ, Th., *Repertorium officiorum* = Thomas FRENZ, *Repertorium Officiorum Romane Curie (RORC)* (<https://www.geku.uni-passau.de/histhw/forschung/orc>).
- GOHL Ö., *Magyar egyházi emlékérmek* = GOHL Ödön, *Magyar egyházi emlékérmek*. I. Numizmatikai Közlöny 10 (1911) 125–139.

- GUERRA E., *Il carteggio tra Beatrice = Il carteggio tra Beatrice d'Aragona e gli Estensi (1476–1508)*. Ed. Enrica GUERRA. Roma 2010.
- HERGENRÖTHER, J., *Regesta = Leonis X. Pontificis Maximi Regesta. I–VIII*. Ed. Joseph HERGENRÖTHER. Freiburg 1884–1891.
- HILL, G. F., *A Corpus of Italian Medals = Sir George Francis HILL, A Corpus of Italian Medals of the Renaissance before Cellini*. London 1930.
- Historia di Crema* = Pietro da TERNO (Pietro TERNI), *Historia di Crema 570–1557*. A cura di Maria e Corrado VERGA. Crema 1964.
- HORATIUS = Quintus HORATIUS FLACCUS, *Ódák*. Budapest 1985.
- HÖFLECHNER, W., *Die Gesandten der europäischen Mächte = Walter HÖFLECHNER, Die Gesandten der europäischen Mächte, vornehmlich des Kaisers und des Reiches 1490–1500*. (Archiv für österreichische Geschichte Band 129.) Wien 1972.
- Hunyadiak címereslevelei = A Hunyadiak címereslevelei 1447–1489*. Szerk. AVAR Anton. Budapest 2018.
- ISTVÁNFFY = ISTVÁNFFY Miklós, *A magyarok történeteiből*. Ford. JUHÁSZ László. Budapest 1962.
- Itineraria 1458–1490*. = HORVÁTH Richárd: *Itineraria regis Matthiae Corvini et reginae Beatricis de Aragonia (1458–[1476]–1490)* (História Könyvtár. Kronológiák, adattárak 12. – Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 2.) Budapest 2011.
- IVÁNYI B., *Könyvek, könyvtárak = IVÁNYI Béla, Könyvek, könyvtárak, könyvnyomdák Magyarországon*. Magyar Könyvszemle 36 (1929) 33–48., 193–208.
- Jankovich-gyűjt. = Jankovich Miklós (1772–1846) gyűjteményei*. Szerk. MIKÓ Árpád. Budapest 2002.
- Johannis Burckardi Liber notarum = Johannis Burckardi Liber notarum ab anno MCCCCLXXXIII usque ad Annum MDVI. II*. A cura di Enrico CELANI. (Rerum Italicarum scriptores 32.) Città di Castello 1913.
- KALOUS, A., *Itinerář Jana Filipce = Antonín KALOUS, Itinerář Jana Filipce (1431–1509)*. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Facultas Philosophica – Historica 34 (2008) 17–43.
- KIRÁLY B., *Bakóc levelei = KIRÁLY Bálint, Bakóc Tamás Estei Hippolithoz írt levelei*. In: *Vestigia III. Italianista tanulmányok a magyar humanizmus és a tizenöt éves háború idejéről*. Szerk. DOMOKOS György, W. SOMOGYI Judit, SZOVÁK Márton. Budapest 2020, 47–65.
- KIRÁLYNÉ BELCSÁK E., *Tommaso Amadei = KIRÁLYNÉ BELCSÁK Eszter, Tommaso Amadei esztergomi érseki helynök levelei a Modenai Állami Levéltárban (1495–1505)*. In: *Vestigia: Mohács előtti magyar források olasz könyvtárakban*. Szerk. DOMOKOS György, MÁTYUS Norbert, Armando NUZZO. Piliscsaba 2015, 141–184.
- KIS P., *Bakócz Tamás budai házingatlanai = Kis Péter, Bakócz Tamás budai házingatlanaira vonatkozó oklevelek az Erdődy család bécsi levéltárából (1464–1518)*. Fons 12 (2005) 399–421.
- KLUCH J., *Adalék = KLUCH János, Adalék az 1514-iki pórlázadáshoz és az 1526-iki mohácsi vészhez*. Történelmi Tár 1905, 272–278.
- KNAUZ N., *Az esztergomi főkáptalan = [KNAUZ Nándor], Az esztergomi főkáptalan fekvő s egyéb birtokaira vonatkozó okmányok tára*. Pest 1871.
- Kolozsmon. konv. jegyz. = A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei I–II. (1289–1556)*. Kivonatokban közléseszi és a bevezető tanulmányt írta JAKÓ Zsigmond. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 17.) Budapest 1990.

- KOLLÁNYI F., *Esztergomi kanonokok* = KOLLÁNYI Ferenc, *Esztergomi kanonokok 1100–1900*. Esztergom 1900.
- KREDICS L. – SOLYMOSI L., *A veszprémi püspökség urbáriuma* = KREDICS László – SOLYMOSI László, *A veszprémi püspökség 1524. évi urbáriuma. Urbarium episcopatus Vesprimiensis anno MDXXIV*. (Új Történelmi Tár / Fontes minores ad historiam Hungariae spectantes 4.) Budapest 1993.
- LABBEUS, Ph. – COSSARTIUS, G., *Sacrosancta concilia* = PHILIPPUS LABBEUS – GABRIEL COSSARTIUS, *Sacrosancta concilia ad regiam editionem XIV*. (1512–1545). Lutetia Parisiorum 1672.
- La spedizione di Carlo VIII in Italia* = *La spedizione di Carlo VIII in Italia, Mancianza del Commercio raccontata da Marin Sanudo*. Pubblicata per cura di Rinaldo FULIN. Venezia 1883.
- LONGO, F., *Annali Veneti* = FRANCESCO LONGO, *Annali Veneti di Domenico Malipiero*. (Archivio Storico Italiano 7/1-2.) Firenze 1843–1844.
- Magyar humanisták levelei* = *Magyar humanisták levelei. XV–XVI. század*. Közreadja V. KOVÁCS Sándor. Budapest 1971.
- Majtényi oklt.* = MILOŠ MAREK, *Archivum familiae Majtényi. Stredoveké dejiny rodiny Majtényiovcov a listiny z jej archívu*. (Fontes rerum Slovacarum III.) Kraków–Trnava 2013.
- Matthias Corvinus* = *Matthias Corvinus und die Renaissance in Ungarn 1458–1541*. Hrsg. TIBOR KLANICZAY – GOTTFRIED STANGLER. Wien 1982.
- Mátyás király levelei (új)* = *Mátyás király levelei. Külügyi osztály 1458–1490. A könyv az 1893-ban megjelent I. és az 1895-ben megjelent II. Fraknói Vilmos szerkesztette kötetek egyben közölt változata. A 2008-as kiadást sajtó alá rendezte és az Utószót írta MAYER Gyula*. Budapest 2008.
- MDE = *Magyar diplomáciai emlékek Mátyás király korából*. III–IV. Szerk. NAGY Iván és NYÁRY Albert. (Monumenta Hungariae Historica. Acta externa) Budapest 1877–1878.
- MDKE I. = TÜSKÉS Anna, *Magyarországi diákok a bécsi egyetemen 1365–1526*. (Magyarországi diákok a középkori egyetemeken 1.) Budapest 2008.
- MDKE II. = HARASZTI SZABÓ Péter – KELÉNYI Borbála – SZÖGI László: *Magyarországi diákok a prágai és a krakkói egyetemeken 1348–1525*. II. kötet. (Magyarországi diákok a középkori egyetemeken 2.) Budapest 2017.
- MDKE III. = HARASZTI SZABÓ Péter – KELÉNYI Borbála: *Magyarországi diákok francia, angol, itáliai és német egyetemeken a középkorban 1100–1526*. (Magyarországi diákok a középkori egyetemeken 3.) Budapest 2019.
- Megpecsételt történelem* = *Megpecsételt történelem. Középkori pecsétek Esztergomból*. Szerk. HEGEDŰS András. Esztergom 2000.
- Mérey cs. lt.* = BORSA Iván, *A Mérey család levéltára 1265–1526*. (Forrásközlés, 3. rész) Somogy Megye Múltjából, *Levéltári Évkönyv* 25 (1994) 23–49.
- MKL = *Magyar Katolikus Lexikon*. X. kötet. Szerk. DIÓS István, VICZIÁN János. Budapest 2005.
- Mon. civ. Zagr.* = IVAN KRST. TKALČIĆ, *Monumenta historica liberae regiae civitatis Zagrabiae metropolis regni Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae*. II–III. Zagreb 1894–1896.
- Mon. Rom. Vesp.* = *Monumenta Romana episcopatus Vesprimiensis. A veszprémi püspökség római oklevéltára*. IV. 1492–1526. Budapest 1907.

- Mon. rust.* = *Monumenta rusticorum in Hungaria rebellium anno MDXIV.* Ed. Victor KENÉZ, Ladislaus SOLYMOSI, Geisa ÉRSZEGI. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 12.) Budapest 1979.
- Mon. Vat.* = *Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia. I/5. Liber confraternitatis Sancti Spiritus de Urbe, 1446–1523.* Budapest 2000 (Reprint).
- MONDIN, B., *Pápák* = Battista MONDIN, *Pápák Enciklopédiája.* Budapest 2001.
- MRT = Komárom megye régészeti topográfiája. Esztergom és a dorogi járás. Szerk. TORMA István. In: *Magyarország régészeti topográfiája 5.* Főszerk. GEREVICH László. Budapest 1979.
- NEUMANN T., *Registrum proventuum* = NEUMANN Tibor, *Registrum proventuum regni Hungariae. A Magyar Királyság kincstartójának számadáskönyve (1494–1495).* (Magyar Történelmi Emlékek, Okmánytárak) Budapest 2019.
- ÓVÁRY = *A Magyar Tud. Akadémia Történelmi Bizottságának oklevél-másolatai. I.* Ismerteti ÓVÁRY Lipót. Budapest 1890.
- Pálffy cs. okl. = MIKLÓSY Zoltán, A Pálffy-család oklevelei. *Levéltári Közlemények* 1 (1923) 347–352.
- Pannonia regia* = *Pannonia regia. Művészet a Dunántúlon 1000–1541.* Szerk. MIKÓ Árpád – TAKÁCS Imre. Budapest 1994.
- Rabok, követek, kalmárok* = *Rabok, követek, kalmárok az Oszmán birodalomról.* Szerk. TARDY Lajos. Budapest 1977.
- Reg. Suppl. 1522–1523.* = LAKATOS Bálint, *Regesta Supplicationum 1522–1523. A VI. Adorján pápa uralkodása alatt elfogadott magyar vonatkozású kérvények.* (Collectanea Vaticana Hungariae I/16.) Budapest–Róma 2018.
- Repert. Pont. Doc.* = *Repertorium Pontificiorum Documentorum in Regnis Sacrae Coronae Hungariae existentium (1417–1526).* Összeállította és a bevezetést írta NEMES Gábor. (Collectanea Vaticana Hungariae II/10.) Budapest–Róma 2022.
- SANUTO = Marino Sanuto Világkrónikájának Magyarországot érintő tudósításai. I–III. Közli WENZEL Gusztáv. *Magyar Történelmi Tár* 14 (1869) 1–282., 24 (1877) 1–300., 25 (1878) 1–390.
- SANUTO, M., *I Diarii* = *I Diarii di Marino Sanuto.* I. Pubblicato per cura di Federico STEFANI. Venezia 1879.
- Stredoveké Hradý na Slovensku* = *Stredoveké Hradý na Slovensku. Život, kultúra, spoločnosť.* Zostavovateľ: Daniela DVOŘÁKOVÁ. Bratislava 2017.
- STRNAD, J., *Listář královského města* = Josef STRNAD, *Listář královského města Plzně a druhdy poddaných osad. Část II. Od r. 1450–1526.* (Publikací městského historického musea v Plzni číslo III.) Plzeň 1903.
- Szapolyai oklt. = NEUMANN Tibor, *A Szapolyai család oklevéltára I. Levelek és oklevelek (1458–1526).* (Magyar Történelmi Emlékek, Okmánytárak) Budapest 2012.
- SZENTPÉTERY I., *Oklevéltan* = SZENTPÉTERY Imre, *Magyar Oklevéltan.* (A Magyar Történettudomány Kézikönyve II/3.) Budapest 1930.
- Szentszéki regeszták* = BÓNIS György, *Szentszéki regeszták.* (Jogtörténeti Tár 1/1.) Budapest 1997.
- TEDESCHINI, C. D., *Le societates officii* = Corinna Drago TEDESCHINI, *Le societates officii scriptoriae nei libri instrumentorum dell'Archivio della Romana Curia (1508–1510).* In: *Ianuensis non nascitur sed fit. Studi per Dino Puncuh II.* Ed. Carlo BRTOSSI. (Quaderni della Società Ligure di Storia Patria 7.) Genova 2019, 489–512.

- TELEKI J., *Hunyadiak kora* = TELEKI József, *Hunyadiak kora Magyarországon*. XII. Pest 1857.
- Településatlasz = A középkori Magyarország településatlasza. Főszerk. FARAGÓ Imre. Budapest 2022. (www.corvinlanc.hu/kmta)
- Tesori dalle chiese di Cortona = Tesori dalle chiese di Cortona. Arte Aurea Aretiana. A cura di Marco COLLARETA – Donata DEVOTI. Cortona 1987.
- THEINER, A., *Vet. mon. Hung.* = Augustin THEINER, *Vetera monumenta historica Hungariam sacram illustrantia*. II. Roma 1860.
- THEINER, A., *Vet. mon. Slav.* = Augustin THEINER, *Vetera monumenta Slavorum meridionalium historiam illustrantia*. I. Roma 1863.
- THORNTON, D. – WILSON, T., *Italian Renaissance Ceramics* = Dora THORNTON – Timothy WILSON, *Italian Renaissance Ceramics: a Catalogue of the British Museum Collection*. London 2009.
- Tolna vm. oklevelei = SZAKÁLY Ferenc, *Ami Tolna vármegye középkori okleveleiből megmaradt (1314–1525)*. Szekszárd 1998.
- TÓTH K., *Esztergom megye* = TÓTH Krisztina, *Esztergom megye történeti földrajza a késő középkorban*. Budapest 2020.
- C. TÓTH N., *Egri káptalan* = C. TÓTH Norbert, *Az egri káptalan archontológiája 1387–1526*. *Turul* 88 (2015) 48–71.
- C. TÓTH N., *Esztergomi arch.* = C. TÓTH Norbert, *Az esztergomi székes- és társaskáptalanok archontológiája 1100–1543*. (Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 9.) Budapest 2019.
- C. TÓTH N., *A kalocsa-bácsi főegyházmegye* = C. TÓTH Norbert, *A kalocsa-bácsi főegyházmegye káptalanjainak középkori archontológiája*. (Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai 15. – Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 11.) Kalocsa 2019.
- C. TÓTH N., *Pozsonyi társaskáptalan* = C. TÓTH Norbert, *A pozsonyi társaskáptalan archontológiája / Archontológia Prešpurskej kolegiátnej kapituly 1204–1462*. (Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 12.) Budapest 2020.
- C. TÓTH N. – TERNOVÁČZ B., *Káptalanok a Drávántúlon* = C. TÓTH Norbert – TERNOVÁČZ Bálint, *Káptalanok a Drávántúlon. A boszniai, kő és szenternyei székeskáptalanok és a pozsegi társaskáptalan középkori archontológiája*. (Thesaurus Historiae Ecclesiasticae in Universitate Quinqueecclesiensi 11.) Pécs 2020.
- Vasvári regeszták = KÓTA Péter, *Középkori oklevelek Vas megyei levéltárakban I. Regeszták a vasvári káptalan levéltárának okleveleiről (1130) 1212–1526*. (Vas megyei levéltári füzetek 8.) Szombathely 1997.
- VENTURI BARBOLINI, A. R., *Testimonianze dei rapporti* = Anna Rosa VENTURI BARBOLINI: *Testimonianze dei rapporti tra l'Ungheria e lo Stato Estense dalle fonti manoscritte conservate presso la Biblioteca Estense Universitaria e l'Archivio di Stato di Modena*. In: *Nel segno del corvo. Libri e miniature della biblioteca di Mattia Corvino re d'Ungheria (1443–1490)*. Ed. Nicola BONO. Modena 2002. 43–64.
- VERANCICS = Verancsics Antal m. kir. helytartó, *esztergomi érsek összes munkái*. VI. Kiadta SZALAY László. (Monumenta Hungariae Historica 2. Scriptores 9.) Pest 1860.
- VERESS A., *Padova* = Andreas VERESS, *Fontes Rerum Hungaricarum I. Matricula et Acta Hungarorum in Universitatibus Italiae Studentium*. I. Padova 1264–1864. Budapest 1915.
- Vocabulary of Technical Terms* = *Vocabulary of Technical Terms. Fabrics. English–French–Italian–Spanish*. C. I. E.T.A (Centre International D'Etude des Textiles Anciens) 1964.

- ZAMBOTTI, B., *Diario ferrarese* = Bernardino ZAMBOTTI, *Diario ferrarese dall'anno 1476 sino al 1504*. (Rerum Italicarum Scriptores 24.) Ed. Giuseppe PARDI. Bologna 1937.
- Zichy oklt. = *Codex diplomaticus domus senioris comitum Zichy de Zich et Vásonkeö*. A zichi és vásonkeői gróf Zichy-család idősb ágának okmánytára. I–XII. Szerk. NAGY Imre, NAGY Iván, VÉGHÉLY Dezső, KAMMERER Ernő, DÖRY Ferenc, LUKCSICS Pál. Budapest 1871–1931.
- ZsO = *Zsigmondkori oklevéltár*. I–XV. (1387–1428) Összeállította MÁLYUSZ Elemér, BORSA Iván, C. TÓTH Norbert, NEUMANN Tibor, LAKATOS Bálint, MIKÓ Gábor, PÉTERFI Bence. (A Magyar Országos / Magyar Nemzeti Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 1., 3–4., 22., 25., 27., 32., 37., 39., 41., 43., 49., 52., 55., 59. és 61.) Budapest 1951–2022.

SZAKIRODALMI MUNKÁK

- ÁLDÁSY A., *Címertan* = ÁLDÁSY Antal, *Címertan*. (A magyar történettudomány kézikönyve II. 6.) Budapest 1923.
- ALLMAND, Chr., *Henry V.* = Christopher ALLMAND, *Henry V.* (Yale English Monarchs) New Haven and London 1997.
- BAKER-BATES, P., *Sebastiano del Piombo* = Piers BAKER-BATES, *Sebastiano del Piombo and the World of Spanish Rome*. (Visual Culture In Early Modernity) London–New York 2017.
- BÁLINT S., *Ünnepi Kalendárium* = BÁLINT Sándor, *Ünnepi Kalendárium*. A Mária-ünnepek és jelesebb napok hazai és közép-európai hagyományvilágából. I–II. Budapest 1977.
- BALOGH I., *Velencei diplomaták* = BALOGH István, *Velencei diplomaták Magyarországról (1500–1526)*. (Forrástanulmány). Szeged 1929.
- BALOGH J., *A művészet Mátyás udvarában* = BALOGH Jolán, *A művészet Mátyás király udvarában*. I–II. Budapest 1966.
- BALOGH J., *A esztergomi Bakócz kápolna* = BALOGH Jolán, *A esztergomi Bakócz kápolna*. Budapest 1955.
- BALOGH J., *Mátyás király* = BALOGH Jolán, *Mátyás király és a művészet*. Budapest 1985.
- BALOGH J., Mátyás-kori, illetve későközépkori hagyományok továbbélése = BALOGH Jolán, Mátyás-kori, illetve későközépkori hagyományok továbbélése műveltségünkben. *Ethnographia* 59 (1948) 13–28.
- BÁRÁNY A., Robert Wingfield = BÁRÁNY Attila, Robert Wingfield angol követ, a Német-római Birodalom és a Magyar Királyság (1514–1515). *Világtörténet* 11 (43.) (2021) 531–580.
- BARTA G., A török-magyar szövetség = BARTA Gábor, A Sztambulba vezető út 1526–1528. A török-magyar szövetség és előzményei. *Századok* 115 (1981) 152–205.
- BARTA G., Az elfelejtett hadszíntér = BARTA Gábor, Az elfelejtett hadszíntér 1526–1528. (Megjegyzések a török-magyar szövetség előtörténetéhez) *Történelmi Szemle* 37 (1995) 1–34.
- BARTA G. – FEKETE NAGY A., *Parasztháború* = BARTA Gábor – FEKETE NAGY Antal, *Parasztháború 1514-ben*. Budapest 1973.
- BEKE M., Aragóniai VI. János = BEKE Margit, Aragóniai VI. János. In: *Esztergomi érsekek 1001–2003*. Szerk. Beke Margit. Budapest 2003, 219–222.
- BERZEVICZY A., *Beatrix* = BERZEVICZY Albert, *Beatrix királyné (1457–1508)*. *Történelmi élet- és korrajz*. Budapest 1908.
- BÓNIS Gy., Egyházi bíraskodás = BÓNIS György, Az egyházi bíraskodás fejlődése a Mohács előtti Magyarországon. In: BÓNIS György, *Szentszéki regeszták*. (Jogtörténeti Tár 1/1.) Budapest 1997, 621–658.
- BÓNIS Gy., *Jogtudó értelmiség* = BÓNIS György, *A jogtudó értelmiség a Mohács előtti Magyarországon*. Budapest 1971.

- BÓNIS Gy., Olasz vikáriusok = BÓNIS György, Olasz vikáriusok Magyarországon a reneszánsz korában és a Beneéthy-formuláskönyv. *Levéltári Közlemények* 44–45 (1973–1974) 89–102.
- BOURNE, M., The Turban'd = MOLLY BOURNE, The Turban'd Turk in Renaissance Mantua: Francesco II Gonzaga's Interest in Ottoman Fashion. In: *Mantova e il Rinascimento italiano. Studi in onore di David S. Chambers*. Ed. Philippa JACKSON and Guido REBECCHINI. Mantua 2011, 53–64.
- BORSA G., Az 1519. évben nyomtatott = BORSA Gedeon, Az 1519. évben nyomtatott Gellért-legenda. *Magyar Könyvszemle* 96 (1980) 377–384.
- BORSA G., Bakócz Tamás nyomtatott búcsúlevele = BORSA Gedeon, Bakócz Tamás nyomtatott búcsúlevele az 1514. évi keresztes hadjárat hirdetéséhez. *Magyar Könyvszemle* 93 (1977) 213–221.
- BORSA G., Bakócz Tamás újabb nyomtatott búcsúlevele = BORSA Gedeon, Bakócz Tamás újabb nyomtatott búcsúlevele. *Magyar Könyvszemle* 95 (1979) 400–408.
- BORSA G., Néhány bécsi ősnymotatvány = BORSA Gedeon, Néhány bécsi ősnymotatvány magyar vonatkozásai. Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve 1965–1966. Budapest 1967, 389–396.
- BOTKA T., Adalékok = BOTKA Tivadar, Adalékok az Erdődi Bakócz-család elsőkorai elágazásához. *Századok* 9 (1875) 547–556.
- BUBRYÁK O., Családtörténet = BUBRYÁK Orsolya, Családtörténet és reprezentáció. A galgóci Erdődy-várkastély gyűjteményei. Budapest 2013.
- BUNYITAY V., Váradí káptalan statutumai = BUNYITAY Vincze, A váradí káptalan legrégibb statutumai. Nagyvárad 1886.
- BUTAZZI, G., Oriente e moda = GRAZIETTA BUTAZZI, Oriente e moda nel Rinascimento. Una proposta di ricerca. *Arte Tessile* 1991. n. 2. 3–8.
- CAGLIOTI, F., Nuove terracotte = FRANCESCO CAGLIOTI, Nuove terracotte di Benedetto da Maiano. *Prospettiva* 126/127 (2007) 15–45.
- CATALANO, M., La vita di Ludovico Ariosto = MICHELE CATALANO, La vita di Ludovico Ariosto ricostruita su nuovi documenti. I–II. Genève 1930–1931.
- CAVALLARO, A., Pinturicchio a Roma = ANNA CAVALLARO, Pinturicchio a Roma. Il „soffitto dei Semidei” nel palazzo di Domenico della Rovere. *Storia dell'arte* 60 (1987) 155–170.
- CZÖVEK Z., Szentlászlói Osvát zágrábi püspök = CZÖVEK Zoltán, Szentlászlói Osvát zágrábi püspök családi és politikai kapcsolatai 1499. évi végrendeletének tükrében. *Fons* 20 (2013) 455–499.
- CZÖVEK Z., Szentlászlói Osvát végrendeletének végrehajtása = CZÖVEK Zoltán, Szentlászlói Osvát zágrábi püspök 1499. évi végrendeletének végrehajtása. *Fons* 22 (2015) 53–70.
- CSAPODI Cs., Bakócz Tamás = CSAPODI Csaba, Bakócz Tamás, a humanista. *Irodalomtörténeti Közlemények* 87 (1983) 59–66.
- CSAPODI Cs., Janus Pannonius = CSAPODI Csaba, A Janus Pannonius-szöveghagyomány. (Humanizmus és reformáció 10.) Budapest 1981.
- CSENYÁNSZKY M., Az esztergomi Főszékesegyházi Kincstár = CSENYÁNSZKY Mária, Az esztergomi Főszékesegyházi Kincstár paramentumai. Budapest 1933.
- Csillag a holló árnyékában = Csillag a holló árnyékában. Vitéz János és a humanizmus kezdetei Magyarországon. Az Országos Széchényi Könyvtár kiállítása 2008. március 14. – június 15. Szerk. FÖLDESI Ferenc. Budapest 2008.

- CSÍZI I., *Címerváltozatok* = Csízi István, *A királyi Magyarország főnemesi családjainak címerváltozatai a 16–17. században*. Doktori disszertáció, ELTE BTK 2012. (<http://doktori.btk.elte.hu/hist/csiizi-stvan/diss.pdf> – a letöltés időpontja, 2018. dec. 13.)
- CSOMA J., *Lovagrendkeresztek* = Csoma József, *Lovagrendkeresztek a magyar heraldikában*. *Turul* 33 (1915) 17–21.
- CSUKOVITS E., *Közjegyzők* = Csukovits Enikő, *Közjegyzők a középkori Magyarországon*. In: *700 éves a közjegyzőség Magyarországon*. Szerk. ROKOLYA Gábor. Budapest 2008, 54–73.
- DELICATI, P. – ARMELLINI, M., *Il diario* = Pio DELICATI – Mariano ARMELLINI, *Il diario di Leone X di Paride de Grassi maestro delle cerimonie pontifice*. Roma 1884.
- DÉTSZY M., *Sárospataki plébániatemplom* = DÉTSZY Mihály, *A sárospataki r. k. plébániatemplom történetének okleveles adatai*. In: *Magyar Műemlékvédelem 1969–1970*. (Országos Műemléki Felügyelőség Kiadványai 6.) Budapest 1972, 89–102.
- DIACONESCU, M., *Mobilizarea oastei maghiare* = Marius DIACONESCU, *Mobilizarea oastei maghiare în 1497 „in subsidium et tutelam wayvode moldaviensis”*. *Analele Putnei* 12/2 (2016) 35–52.
- DÓKA K., *Egyházi birtokok* = DÓKA Klára, *Egyházi birtokok Magyarországon a 18–19. században*. (METEM Könyvek 19.) Budapest 1997.
- DRESKA G., *Bakócz Tamás, a levélíró* = DRESKA Gábor, *Bakócz Tamás, a levélíró*. In: *Redite ad cor. Tanulmányok Sahin-Tóth Péter emlékére*. Szerk. KRÁSZ Lilla, OBORNI Teréz. Budapest 2008, 329–339.
- DRESKA G., *Tamás Bakócz* = DRESKA, Gábor, *Tamás Bakócz, the epistolist*. In: *Infima aetas Pannonica. Studies in Late Medieval Hungarian History*. Ed. E. Kovács Péter, Szovák Kornél. Budapest 2009, 9–28.
- ENDREI W., *Patyolat és posztó* = ENDREI Walter, *Patyolat és posztó*. Budapest 1989.
- ERDÉLYI G., *Sacra Poenitentiaria Apostolica* = ERDÉLYI Gabriella, *A Sacra Poenitentiaria Apostolica hivatala és magyar kérvényei a 15–16. században*. I–II. *Levéltári Közlemények* 74 (2003) 33–57.; 76 (2005) 63–103.
- ERDÉLYI G., *Egy kolostorper története* = ERDÉLYI Gabriella, *Egy kolostorper története. Hatalom, vallás és mindennapok a középkor és az újkor határán*. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 38.) Budapest 2005.
- ÉRSZEGI G., *Bakócz Tamás* = ÉRSZEGI Géza, *Bakócz Tamás pápai követi megbízatása*. In: *Episcopus, Archiabbas benedictus, Historicus ecclesiae. Tanulmányok Várszegi Asztrik 70. születésnapjára*. Szerk. SOMORJAI Ádám – ZOMBORI István. Budapest 2016, 193–202.
- ÉRSZEGI G., *Curia Romana* = ÉRSZEGI Géza, *A Curia Romana középkori levéltárai*. *Levéltári Szemle* 28 (1978) 321–339.
- ETHEY Gy., *Verebélyi érseki szék* = ETHEY Gyula, *A verebélyi érseki nemesi szék*. *Magyar Családtörténeti Szemle* 7 (1941) 97–107., 127–132., 156–160., 178–185., 209–214., 240–241a., 258–260., 272–276., 8 (1942) 18–21., 40–44., 69–71., 92–95., 114–117.
- FABBRI, P., *La moda italiana nel XV secolo* = FABBRI, Paola, *La moda italiana nel XV secolo. Abbigliamento e accessori*. Rimini 2017.
- FALCIAI, M., *Arezzo* = Massimiliano FALCIAI, *Arezzo, la sua storia e i suoi monumenti*. Firenze 1910.
- FANTUZZI, G., *Notizie* = Giovanni FANTUZZI, *Notizie degli scrittori bolognesi*. III. Bologna 1783.

- FARBÁKY P., Giovanni d'Aragona = FARBÁKY Péter, Giovanni d'Aragona (1456–1485) szerepe Mátyás király mecénásságában. *Művészettörténeti Értesítő* 70 (2021) 47–91.
- FARBÁKY P., Szatmári György = FARBÁKY Péter, Szatmári György, a mecénás. *Egy főpap műpártoló tevékenysége a Jagelló-kori Magyarországon*. (Művészettörténeti füzetek 27.) Budapest 2002.
- FARLATO, D., *Illyricum sacrum* IV. = Daniele FARLATO, *Illyricum sacrum*. IV. *Ecclesiae suffraganeae metropolis Spalatensis*. Venetia 1769.
- FARLATO, D., *Illyricum sacrum* VII. = Daniele FARLATO, *Illyricum sacrum*. VII. *Ecclesia Diocletana, Antibarenensis, Dyrrhachiensis et Sirmiensis cum earum suffraganeis*. Venetia 1817.
- FEDELES T., A király és a lázadó herceg = FEDELES Tamás, A király és a lázadó herceg. Az Újlaki Lőrinc és szövetségesei elleni királyi hadjárat (1494–1495). Szeged 2012.
- FEDELES T., A püspökök és városuk = FEDELES Tamás, A püspökök és városuk a 14. század derekától Mohácsig. In: *A Pécsi Egyházmegye története I–II. A középkor évszázadai (1009–1543)*. Szerk. FEDELES Tamás – SARBÁK Gábor – SÜMEGI József. Pécs 2009. I. 109–154.
- FEDELES T., Pécsi székeskáptalan = FEDELES Tamás, A pécsi székeskáptalan személyi összetétele a késő középkorban (1354–1526). (Tanulmányok Pécs történetéből 17.) Pécs 2005.
- FEDELES T., Petrus Stephani = FEDELES Tamás, „Petrus Stephani collector apostolicus”. In: *Magyarország és a római Szentszék II. Vatikáni magyar kutatások a 21. században*. Szerk. TUSOR Péter, SZOVÁK Kornél, FEDELES Tamás. (Collectanea Vaticana Hungariae I/15.) Budapest–Róma 2017, 31–87.
- FERRARI CUPILLI, G., Della vita = Guiseppe FERRARI CUPILLI, Della vita e degli scritti di Simeone Begnaratino vescovo di Modrusa. *Annuario Dalmatico* 1 (1859) 61–86.
- FLETCHER, C., *Diplomacy in Renaissance Rome* = Catherine FLETCHER, *Diplomacy in Renaissance Rome. The Rise of the Resident Ambassador*. Cambridge 2015.
- FRAKNÓI V., Bakocs Tamás birtokszerzeményei = FRAKNÓI Vilmos, Bakocs Tamás primás birtokszerzeményei. *Századok* 22 (1888) 97–128.
- FRAKNÓI V., Egri püspök-praetendensek = FRAKNÓI Vilmos, Rodrigo Borgia (VI. Sándor), Giulio Medici (VII. Kelemen) és Ascanio Sforza bíbornok, mint egri püspök-praetendensek. *Egri Egyházmegyei Közlöny* 15 (1883) 20:161–162.
- FRAKNÓI V., Erdődi Bakócz Tamás = FRAKNÓI Vilmos, *Erdődi Bakócz Tamás élete 1442–1521*. (Magyar Történeti Életrajzok V.) Budapest 1889.
- FRAKNÓI V., Erdődi-czímer = FRAKNÓI Vilmos, Az Erdődi-czímer. (Két színes címerképpel.) *Turul* 7 (1889) 105–107.
- FRAKNÓI V., Hunyadiak és Jagellók kora = FRAKNÓI Vilmos, *A Hunyadiak és a Jagellók kora (1440–1526)*. (A magyar nemzet története 4.) Budapest 1896.
- FRAKNÓI V., Magyarország összeköttetései a szentszékekkel = FRAKNÓI Vilmos, *Magyarország egyházi és politikai összeköttetései a római szentszékekkel*. Budapest 1902.
- FRAKNÓI V., Mátyás király, mint levélíró = FRAKNÓI Vilmos, Mátyás király, mint levélíró. In: *Mátyás király levelei. Külügyi osztály. II. 1480–1490*. Közzétette FRAKNÓI Vilmos. Budapest 1895.
- FRAKNÓI V., Pecchinoli Angelo pápai legátus = FRAKNÓI Vilmos, Pecchinoli Angelo pápai legátus Mátyás udvarában I–II. *Katholikus Szemle* 12 (1898) 373–425., 529–566.
- FRAKNÓI V., Werbőczy István = FRAKNÓI Vilmos, *Werbőczy István 1458–1541*. Budapest 1899.

- FRENZ, Th., *Die Kanzlei der Päpste* = Thomas FRENZ, *Die Kanzlei der Päpste der Hochrenaissance 1471–1527*. (Bibliothek des Deutschen Historischen Instituts in Rom 63.) Tübingen 1986.
- FRENZ, Th., *Papsturkunden* = Thomas FRENZ, *Papsturkunden des Mittelalters und der Neuzeit*. (Historische Grundwissenschaften in Einzeldarstellungen 2.) Stuttgart 1986.
- FRIZZI, A., *Memorie* = Antonio FRIZZI, *Memorie per la storia di Ferrara*. IV. Ferrara 1848.
- FÜGEDI E., A XV. századi magyar püspökök = FÜGEDI Erik, A XV. századi magyar püspökök. In: Uő, *Kolduló barátok, polgárok, nemesek. Tanulmányok a magyar középkorról*. Budapest 1981, 89–113.
- FÜGEDI E., Az esztergomi érsekség gazdálkodása = FÜGEDI Erik, Az esztergomi érsekség gazdálkodása a 15. század végén. *Századok* 94 (1960) 82–122., 505–554. In: Uő, *Kolduló barátok, polgárok, nemesek. Tanulmányok a magyar középkorról*. Budapest 1981, 114–237., 478–493.
- GEREVICH T., Esztergomi műkincsek = GEREVICH Tibor, Esztergomi műkincsek. In: *Prímás Album*. Dr. Serédi Jusztinán Magyarország bíbornok hercegprímása tiszteletére. Szerkesztette az Országos Katolikus Szövetség. Budapest 1928, 179–263.
- GERÉZDI R., Humanista levél = GERÉZDI Rabán, A humanista levél és szónoki beszéd. In: *A magyar irodalom története 1600-ig*. Szerk. KLANICZAY Tibor. (A magyar irodalom története I.) Budapest 1964.
- GERVERS-Molnár V., Sárospataki síremlékek = GERVERS-MOLNÁR Vera, Sárospataki síremlékek. (Művészet-történeti füzetek 14.) Budapest 1983.
- GLIUBICH, S., *Dizionario biografico* = Simeone GLIUBICH, *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia*. Vienna–Zara 1856.
- GÖRÖG D., Bakócz Tamás római bevonulása = GÖRÖG Dániel, Bakócz Tamás római bevonulása. In: *Egyház és reprezentáció a régi Magyarországon*. Szerk. BÁTHORY Orsolya – KÓNYA Franciska. (Pázmány Irodalmi Műhely, Lelkiségtörténeti Tanulmányok 12.) Budapest 2016, 113–119.
- Guida d'Italia* = *Guida d'Italia*. Touring Club Italiano. Milano 1999.
- HAMPEL J., Zománcos kereszt = HAMPEL József, Zománcos kereszt Bakócz Tamás sírjából. *Archaeologiai Értesítő* (Új folyam) 16 (1896) 140–142.
- HARASZTI SZABÓ P., Pénz beszél = HARASZTI SZABÓ Péter, Pénz beszél? Magyarországi peregrináció és a három nagy közép-európai egyetem a 15. század elejéig. In: „Mindenki vágyik a tudásra, de az árát senki sem akarja megadni”. Az oktatás finansziális háttere a középkorban és a korai újkorban. Szerk. HARASZTI SZABÓ Péter – KELÉNYI Borbála – SIMON Zsolt. Budapest 2019, 39–62.
- HEYEN, Fr.-J., *Das Stift St. Paulin vor Trier* = Franz-Josef HEYEN, *Das Erzbistum Trier 1, Das Stift St. Paulin vor Trier*. (Germania Sacra. Neue Folge 6.) Berlin–New York 1972.
- HEYEN, Fr.-J., *Das Stift St. Simeon in Trier* = Franz-Josef HEYEN, *Das Erzbistum Trier 9, Das Stift St. Simeon in Trier*. (Germania Sacra. Neue Folge 41.) Berlin–New York 2002.
- HICKS, M., *English Political Culture* = Michael HICKS, *English Political Culture in the Fifteenth Century*. London 2002.
- HIND, A. M., *Florentine Engravings* = Arthur Mayger HIND, *Florentine Engravings and Anonymous Prints of other Schools, Early Italian Engraving*. I. New York 1938.
- HOLLINGSWORTH, M., *The Cardinal's Household* = Mary HOLLINGSWORTH, *The Cardinal's Household*. In: *A Companion of the Early Modern Cardinal*. Ed. Mary HOLLINGSWORTH – Miles PATTENDEN – Arnold WITTE. (Companions to the Christian Tradition 91.) Leiden–Boston 2020, 260–275.

- HOLUB J., Egy dunántúli egyházi nagybirtok = HOLUB József, Egy dunántúli egyházi nagybirtok élete a középkor végén. *Pannonia* 7 (1941–1942) 269–307.
- HOLUB J., Egyházi nemesek jogállása = HOLUB József, Az egyházi nemesek jogállása a középkorban. *Regnum* 6 (1944/46) 182–204.
- HORLER M., A Bakócz-kápolna = HORLER Miklós, A Bakócz-kápolna az esztergomi főszékesegyházban. Budapest 1987.
- HORVÁTH R., Bakócz IV. Tamás = HORVÁTH Richárd, Bakócz IV. Tamás. In: *Esztergomi érsekek 1001–2003*. Szerk. BEKE Margit. Budapest 2003, 228–232.
- HORVÁTH R. – NEUMANN T., Ecsedi Bátori István = HORVÁTH Richárd – NEUMANN Tibor, Ecsedi Bátori István. Egy katonabárá életpályája 1458–1493. (Magyar történelmi emlékek, Értekezések) Budapest 2012.
- IACOBILLI, L., *Di Nocera nell'Umbria* = Lodovico IACOBILLI, *Di Nocera nell'Umbria e sua diocesi, e cronologia de' vescovi di essa città*. Foligno 1653.
- IVANČAN, L., *Podatci o zagrebačkim kanonicima* = Ljudevit IVANČAN, *Podatci o zagrebačkim kanonicima od godine 1193. do 1924*. Zagreb 1924.
- IVÁNYI B., Regisztratúra-könyvek = IVÁNYI Béla, Regisztratúra-könyvek Magyarországon a középkorban. In: *Emlékkönyv Dr. Gróf Klebelsberg Kunó negyedszázados kultúrpolitikai működésének emlékére születésének ötvenedik évfordulóján*. Budapest 1925, 295–304.
- KÁLMÁN D., A középkori magyar armálisok = KÁLMÁN Dániel, A középkori magyar armálisok címerei 1437 és 1490 között. In: *Micae mediaevales V. Fiatal történészek dolgozatai a középkori Magyarországról és Európáról*. Szerk. FÁBIÁN Laura – GÁL Judit – HARASZTI SZABÓ Péter – UHRIN Dorottya. Budapest 2016, 145–157.
- KALOUS, A., Cardinal Legate Tamás Bakóc = Antonín KALOUS, Cardinal Legate Tamás Bakóc and the Utraquists. In: *Alla ricerca di soluzioni nuova luce sul concilio lateranense V, Studi per i 500 anni del Concilio*. Ed. Nelson H. MINNICH. Roma 2019, 305–320.
- KALOUS, A., *Late Medieval Papal Legation* = Antonín KALOUS, *Late Medieval Papal Legation. Between the Councils and the Reformation*. (Viella History, Art and Humanities Collection 3.) Roma 2017.
- KALOUS, A., *The Legation of Angelo Pecchinoli* = Antonín KALOUS, *The Legation of Angelo Pecchinoli at the Court of the King of Hungary (1488–1490)*. (Collectanea Vaticana Hungariae II/8.) Budapest–Rome 2021.
- KARLINSZKY B., Származás és mobilitás = KARLINSZKY Balázs, Származás és mobilitás a veszprémi székeskáptalanban 1448–1526 között. In: *Mátyás király és az Egyház*. Szerk. FEDELES Tamás. (Thesaurus Historiae Ecclesiasticae in Universitate Quinqueecclesiensi 10.) Pécs 2019, 139–202.
- KÁROLYI Á., Adalék = KÁROLYI Árpád, Adalék Frigyes császár és Mátyás király viszályai történetéhez. Második és befejező közlemény. *Történelmi Tár* 15 (1892) 226–266.
- KASZA P., Az 1530. évi poznani tárgyalások = KASZA Péter, „...hogya az lengyel király általa lenne köztek valami békisség”. Az 1530. évi poznani tárgyalások anatómiája. *Történelmi Szemle* 5 (2013) 271–289.
- KIRÁLY B., *Trascrizione e commento* = KIRÁLY Bálint, *Trascrizione e commento delle lettere di Ludovico Florino governatore di Eger*. MA szakdolgozat, PPKE BTK 2015.

- KIS P., Az esztergomi érsekek uradalomszervezése = KIS Péter, Az esztergomi érsekek uradalomszervezése a XIII. század második felében. In: „Magyaroknak eleiről”. Ünnepi tanulmányok a hatvan esztendő Makk Ferenc tiszteletére. Szerk. PITY Ferenc. Szeged 2000, 225–248.
- KNAUZ N., Balbi Jeromos = KNAUZ Nándor, Balbi Jeromos II. Lajos király tanára. *Magyar Sion* 4 (1866) 5–27., 81–106., 161–183., 241–261., 321–352., 401–419., 481–502.
- KNAUZ N., Pozsonyi káptalan kéziratai = KNAUZ Nándor, A pozsonyi káptalan kéziratai. *Magyar Sion* 4 (1866) 606–623.
- KOLLER, J., *Historia episcopatus* = JOSEPHUS KOLLER, *Historia episcopatus Quinqueecclesiarum*, IV. Posonii 1796.
- KOVÁCS B., Liber Sancti Johannis = KOVÁCS Béla, A Liber Sancti Johannis keletkezése és kora. *Archivum* 3 (1974) 5–27.
- E. KOVÁCS P., Ceremonia és politika = E. KOVÁCS Péter, Ceremonia és politika. Zsigmond bevonulásai Itáliában, 1431–1433. *Történelmi Szemle* 55 (2013) 351–380.
- E. KOVÁCS P., Corvin János házassága = E. KOVÁCS Péter, Corvin János házassága és a magyar diplomácia. *Századok* 137 (2003) 955–971.
- E. KOVÁCS P., Léhűtők Egerben = E. KOVÁCS Péter, Léhűtők Egerben. Mindennapi élet Estei Hippolit egri püspök udvarában. In: *Memoria rerum. Tanulmányok Bán Péter tiszteletére*. Szerk. OBORNI Teréz és Á. VARGA László. Eger 2008, 157–177.
- KÖBLÖS J., Egyházi középréteg = KÖBLÖS József, Az egyházi középréteg Mátyás és a Jagellók korában. (A budai, fehérvári, győri és pozsonyi káptalan adattárával). (Társadalom- és Művelődéstörténeti Tanulmányok 12.) Budapest 1994.
- KÖRMENDY K., A Bakócz-graduale = KÖRMENDY Kinga, A Bakócz-graduale lehetséges megrendelője és possessor. *Magyar Könyvszemle* 125 (2009) 212–220.
- KÖRMENDY K., A jogtudó magyar értelmiség = KÖRMENDY Kinga, A jogtudó magyar értelmiség és a Curia Romana a 16. század elején. Az esztergomi Boldogságos Szűz Mária-kápolna és a káptalan uniójának annata-pere. In: *Tanulmányok a magyarországi egyházjog középkori történetéről. Kéziratos kódexek, zsinatok, középkori műfajok*. Szerk. ERDŐ Péter. (Bibliotheca Instituti Postgradualis Iuris Canonici Universitatis Catholicae de Petro Pázmány nominatae III. Studia 3.) Budapest 2002, 211–223.
- KÖRMENDY K., *Studentes extra regnum* = KÖRMENDY Kinga, *Studentes extra regnum*. Esztergomi kanonokok egyetemjárása és könyvhasználata 1183–1543. (Bibliotheca Instituti Postgradualis Iuris Canonici Universitatis Catholicae de Petro Pázmány nominatae III. Studia 9.) Budapest 2007.
- KRETSCHMAYR, H., *Gritti Lajos* = KRETSCHMAYR Henrik, *Gritti Lajos 1480–1534*. (Magyar Történeti Életrajzok) Budapest 1901.
- KRISTÓF I., Egyházi középréteg = KRISTÓF Ilona, Egyházi középréteg a késő középkori Váradon (1440–1526). (Thesaurus Historiae Ecclesiasticae in Universitate Quinqueecclesiensi 4.) Pécs 2014.
- KRISTÓF I., Gabriele Rangone = KRISTÓF Ilona, Gabriele Rangone (Veronai Gábor) pályája (1410/20–1486). In: *Mátyás király és az egyház*. Szerk. Fedeles Tamás. (Thesaurus Historiae Ecclesiasticae in Universitate Quinqueecclesiensi 10.) Pécs 2019.
- KRISTÓF I., Nostro protectore = KRISTÓF Ilona, „Nostro protectore e benefactore singulare”. Bakóc Tamás és Estei Hippolit kapcsolata (1496–1520). In: *Vestigia III. Italianista tanulmányok a magyar humaniz-*

- mus és a tizenötéves háború idejéről.* Szerk. DOMOKOS György, W. SOMOGYI Judit, SZOVÁK Márton. Budapest 2020, 66–82.
- KUBINYI A., Ausztriai kormányzat = KUBINYI András, Mátyás király ausztriai kormányzata. *Levéltári Közlemények* 63 (1992) 111–121.
- KUBINYI A., Bárók a királyi tanácsban = KUBINYI András, Bárók a királyi tanácsban Mátyás és II. Ulászló idején. *Századok* 121 (1988) 147–215.
- KUBINYI A., Diplomáciai érintkezések = KUBINYI András, Diplomáciai érintkezések a Jagelló-kori magyar állam és a pápaság között (1490–1526). In: *Magyarország és a Szentszék kapcsolatának ezer éve.* Szerk. ZOMBORI István. (METEM) Budapest 1996, 119–134.
- KUBINYI A., Ernuszt Zsigmond pécsi püspök = KUBINYI András, Ernuszt Zsigmond pécsi püspök rejtélyes halála és hagyatékának sorsa. A magyar igazságszolgáltatás nehézségei a középkor végén. *Századok* 135 (2001) 301–361.
- KUBINYI A., Jagelló-kori magyar állam = KUBINYI András, A Jagelló-kori magyar állam. *Történelmi Szemle* 48 (2006) 287–307.
- KUBINYI A., *Mátyás király* = KUBINYI András, *Mátyás király.* (Tudomány–Egyetem) Budapest 2001.
- KUBINYI A., Mátyás király és a magyar püspökök = KUBINYI András, Mátyás király és a magyar püspökök. In: *Főpapok, egyházi intézmények és vallásosság a középkori Magyarországon.* (METEM Könyvek 22.) Budapest 1999, 69–86.
- KUBINYI A., Mátyás-kori államszervezet = KUBINYI András, A Mátyás-kori államszervezet. In: *Hunyadi Mátyás. Emlékkönyv Mátyás király halálának 500. évfordulójára.* Szerk. RÁZSÓ Gyula, V. MOLNÁR László. Budapest 1990, 53–147.
- KUBINYI A., Két sorsdöntő esztendő = KUBINYI András, Két sorsdöntő esztendő (1490–1491). *Történelmi Szemle* 33 (1991) 1–55.
- KUFFART H., *Esztergomi számadáskönyvek* = KUFFART Hajnalka, *Modenában őrzött esztergomi számadáskönyvek és az esztergomi érsekség udvartartása.* PhD-értekezés, PPKE BTK 2018.
- KUFFART H. – NEUMANN T., Érseki udvartartás = KUFFART Hajnalka – NEUMANN Tibor, „Olyan szép kísérete lesz, mint kevés úrnak Itáliában”. Az esztergomi érseki udvartartás szervezése 1486/87 folyamán. *Történelmi Szemle* 63 (2021) 323–382.
- KUFFART H., *I libri contabili* = KUFFART Hajnalka, *I libri contabili di Ippolito d’Este, cardinale di Esztergom, materiali per l’edizione critica.* In: *Esercizi di filologia.* Szerk. NUZZO Armando, LUDMANN Ágnes. Budapest 2013, 139–149.
- KULCSÁR P., *Bonfini forrásai és keletkezése* = KULCSÁR Péter, *Bonfini magyar történetének forrásai és keletkezése.* (Humanizmus és reformáció 1.) Budapest 1973.
- KUMOROVITZ L. B., Budai várkapolna = KUMOROVITZ L. Bernát, A budai várkapolna és a Szent Zsigmond prépostság történetéhez. In: *Tanulmányok Budapest Múltjából XV.* (1963) 109–151.
- LACZLAVIK Gy., A budavári Szent Zsigmond prépostság = LACZLAVIK György, A budavári Szent Zsigmond-prépostság történetéhez. In: *Studia professoris – professor studiorum. Tanulmányok Érszegi Géza hatvanadik születésnapjára.* Szerk. ALMÁSI Tibor, DRASKÓCZY István, JANCSÓ Éva. Budapest 2005, 197–209.

- LAKATOS B., A király diplomatái I–II. = LAKATOS Bálint, A király diplomatái. Követek és küldöttségek a Jagelló-korban (1490–1526). I. rész. Kutatási vázlat. *Történelmi Szemle* 61 (2019) 593–616.; II. rész. Adattár. *Történelmi Szemle* 62 (2020) 281–362.
- LAKATOS B., A tatái országgyűlés = LAKATOS Bálint, A tatái országgyűlés és diplomáciai háttere (1508–1510). In: *A diplomácia válaszáján. 500 éve volt Tatán országgyűlés*. Szerk. LÁSZLÓ János. (Annales Tataiensis VI.) Tata 2010, 29–65.
- LAKATOS B., Dózsa György = LAKATOS Bálint, Dózsa György, Jean Hannart és a „ceglédi kiáltvány”, Három újabb forrás az 1514. évi parasztháború eseménytörténetéhez. *Történelmi Szemle* 58 (2016) 277–302.
- LAKATOS B., Hírek Magyarországról = LAKATOS Bálint, Hírek Magyarországról. Külföldi értesülések 1514-ben a parasztháború eseményeiről. In: *Keresztesekből lázadók. Tanulmányok 1514 Magyarországról*. Szerk. C. TÓTH Norbert – NEUMANN Tibor. (Magyar Történelmi Emlékek. Értekezések) Budapest 2015, 155–217.
- LAKATOS B., Mezővárosi oklevelek = LAKATOS Bálint, Mezővárosi oklevelek. Települési önkormányzat és írásbeliség a késő középkori Magyarországon 1301–1526. (Magyar Történelmi Emlékek. Adattárak) Budapest 2019.
- LITVA, F., L'attività finanziaria = Felice LITVA, L'attività finanziaria della Dataria durante il periodo tridentino. *Archivum Historiae Pontificiae* 5 (1967) 79–174.
- LJUBOVIĆ, E., Senjska plemićka = Enver LJUBOVIĆ, Senjska plemićka obitelj Blasiolis-Blažiolović i njihovi grbovi. *Senjski Zbornik* 35 (2008) 299–306.
- VON LOOZ-CORSWAREN, CL., *Das Kollegiatstift St. Martin und St. Severus* = Clemens Graf von LOOZ-CORSWAREN, *Das Erzbistum Trier 12, Das Kollegiatstift St. Martin und St. Severus zu Münstermaifeld*. (Germania Sacra. Dritte Folge 10.) Berlin–Boston 2015.
- LŐVEI P., Bíbor Esztergom = LŐVEI Pál, Bíbor Esztergom – a Szent Adalbert-székesegyház, a Bakócz-kápolna és a királyi/érseki palota vörös márványa. In: *Metropolis Hungariae. Strigonium Antiquum VIII*. Esztergom 2017, 96–106.
- LŐVEI P., Vörös márvány = LŐVEI Pál, „Virtus, es, marmor, scripta”. Vörös márvány és bronzbetű. In: *Maradandóság és változás*. Szerk. BODNÁR Szilvia – JÁVOR Anna – LŐVEI Pál – PATAKI Gábor – SÜMEGI György – SZILÁGYI András. Budapest 2004, 53–71.
- LUČIN, B., Prilozi tekstu i recepciji = Bratislav LUČIN, Prilozi tekstu i recepciji Kožičićeva govora De Coruatiæ desolatione. *Fluminensia* 24 (2012) 1:77–107.
- LUČIN, B., Šimun Kožičić Benja = Bratislav LUČIN, Šimun Kožičić Benja. In: *Christian-Muslim Relations, A Bibliographical History. VII. Central and Eastern Europe, Asia, Africa and South America (1500–1600)*. Ed. David THOMAS and John CHESWORTH. Leiden 2015, 176–180.
- Magyarországi művészet = Magyarországi művészet 1300–1470 körül, I–II*. Szerk. ARADI Nóra – BEKE László – MAROSI Ernő. Budapest 1987.
- MAJOROSSY J., The Town of Pressburg and the Royal Summit = Judit MAJOROSSY, The Town of Pressburg and the Royal Summit in 1515. In: *Das Wiener Fürstentreffen von 1515. Beiträge zur Geschichte der Habsburgisch-Jagiellonischen Doppelvermählung*. Hrsg. István TRINGLI – Bogusław DYBAŚ. (21st-century Studies in the Humanities) Budapest 2019, 293–347.

- MARA DESILVA, J., *The Office of Ceremonies and Advancement* = Jennifer MARA DESILVA, *The Office of Ceremonies and Advancement in Curial Rome 1466–1528*. (Studies in Medieval and Reformation Traditions, Volume 230.) Leiden 2022.
- MÁTHES, J. N., *Veteris arcis Strigoniensis descriptio* = Joannes Nep. MÁTHES, *Veteris arcis Strigoniensis, monumentorum ibidem erutorum, aliarumque antiquitatum lythographicis tabulis ornata descriptio*. Strigonii 1827.
- MIKÓ Á., A Mátyás-kori címereslevelek = MIKÓ Árpád, A Mátyás-kori címereslevelek helye a miniatúra-festészet történetében. In: *A Hunyadiak címereslevelei 1447–1489*. Szerk. AVAR Anton. Budapest 2018, 15–22.
- MIKÓ Á., Festett oklevelek és kódexek = MIKÓ Árpád, Festett oklevelek és kódexek a késő középkori Magyarországon. A művészettörténész dilemmái. *Művészettörténeti Értesítő* 66 (2017) 303–311.
- MINNICH, N. H., Lateran = Nelson H. MINNICH, Lateran V as a sacred drama demonstrating papal power. In: Nelson H. MINNICH, *The Decrees of the Fifth Lateran Council (1512–1517)*. (Variorum Collected Studies Series) London–New York 2016. III. 1–22.
- MINNICH, N. H., Session XII = Nelson H. MINNICH, Session XII, Decree Constituti iuxta verbum on closing the Council – The closing of the Fifth Lateran Council (1512–1517). In: Nelson M. MINNICH, *The Decrees of the Fifth Lateran Council (1512–1517)*. (Variorum Collected Studies Series) London–New York 2016. X. 17–59.
- MINNICH, N. H., The Legitimacy = Nelson H. MINNICH, The Legitimacy of the Fifth Lateran Council (1512–1517). In: Nelson H. MINNICH, *The Decrees of the Fifth Lateran Council (1512–1517). Their Legitimacy, Origins, Contents, and Implementation*. (Variorum Collected Studies Series) London–New York 2016. II. 167–194.
- MINNICH, N. H., The Participants = Nelson H. MINNICH, The Participants at the Fifth Lateran Council. *Archivum Historiae Pontificiae* 12 (1974) 157–206.
- MODIGLIANI, A., Roma 1512. = Anna MODIGLIANI, Roma 1512. Echi del Concilio e vita di corte attraverso le lettere di Stazio Gadio. In: *Egidio da Viterbo. Cardinale Agostiniano tra Roma e l'Europa del Rinascimento*. Atti del Convegno. Viterbo 22–23. settembre 2012. A cura di Myriam CHIABÒ – Rocco RONZANI – Angelo Maria VITALE. Roma nel Rinascimento 2014, 191–202.
- MOHOLI-ERNUSZT H., A humanista levél = MOHOLI-ERNUSZT Hanna, A humanista levél. *Egyetemes Philológiai Közlöny* 70 (1947) 22–36.
- MOLNÁR D., Egy ezüstcsempész kanonok = MOLNÁR Dávid, Egy ezüstcsempész kanonok? Várdai István itáliai peregrinációs költségei (1448–1449). In: *„Mindenki vágyik a tudásra, de az árát senki sem akarja megadni”. Az oktatás finansziális háttere a középkorban és a korai újkorban*. Szerk. HARASZTI SZABÓ Péter – KELÉNYI Borbála – SIMON Zsolt. Budapest 2019, 77–100.
- MONAY F., A római gyóntatók = MONAY Ferenc, *A római magyar gyóntatók*. Róma 1956.
- NAGY J., Menté = NAGY Jenő, Menté. Adalékok a magyar és szász összehasonlító viselettörténeti kutatásokhoz. *Ethnographia* 104 (1993) 11–56.
- NEMES G., Magyarország kapcsolatai = NEMES Gábor, Magyarország kapcsolatai az Apostoli Szentszékkal (1523–1526). *Századok* 149 (2015) 479–506.

- NEMES G., Oluf Hansen Bang = NEMES Gábor, Oluf Hansen Bang, Bakóc Tamás dán jegyzője. *Turul* 93 (2020) 3:58–62.
- NEMES G., Pápai követek = NEMES Gábor, Pápai követek a Mohács előtti Magyarországon. *Századok* 150 (2016) 369–385.
- NEMES G., Pietro Isvalies = NEMES Gábor, Pietro Isvalies bíboros veszprémi püspök. In: *Folyamatosság és változás. Egyházszervezet és hitélet a veszprémi püspökség területén a 16–17. században*. Szerk. KARLINSZKY Balázs – VARGA Tibor László. (Veszprémi egyházmegye múltjából 32.) Veszprém 2018, 9–46.
- K. NÉMETH A., Tolna megye = K. NÉMETH András, Tolna megye központi helyei a középkorban. *Urbs. Magyar Várostházi Évkönyv* 8 (2013) 213–247.
- NÉMETH P., A középkori Szatmár megye = NÉMETH Péter, A középkori Szatmár megye települései a XV. század elejéig. (A nyíregyházi Jósza András Múzeum kiadványai 60.) Nyíregyháza 2008.
- NEUMANN T., A gróf és a herceg magánháborúja = NEUMANN Tibor, A gróf és a herceg magánháborúja (Szapolyai István és Corvin János harca a lipthói hercegségért). *Századok* 148 (2014) 387–426.
- NEUMANN T., Békekötés = NEUMANN Tibor, Békekötés Pozsonyban – országgyűlés Budán. A Jagelló–Habsburg kapcsolatok egy fejezete (1490–1492). I–II. *Századok* 144 (2010) 335–372.; 145 (2011) 293–347.
- NEUMANN T., Drágfi Bertalan = NEUMANN Tibor, Drágfi Bertalan politikai szerepe II. Ulászló király idején. In: *A Szilágyság és a Wesselényi család (14–17. század)*. Szerk. HEGYI Géza, W. KOVÁCS András. (Erdélyi Tudományos Füzetek 277.) Kolozsvár 2012, 213–235.
- NEUMANN T., Győr és Eger között = NEUMANN Tibor, Győr és Eger közt. Egy püspöki áthelyezés története. In: *„Erősségénél fogva várépítésre való”*. Tanulmányok a 70 éves Németh Péter tiszteletére. Szerk. Juan CABELLO – C. TÓTH Norbert. Nyíregyháza 2011, 357–366.
- NEUMANN T., Hercegek = NEUMANN Tibor, Hercegek a középkor végi Magyarországon. In: *Hercegek és hercegségek a középkori Magyarországon*. Szerk. ZSOLDOS Attila. (Közlemények Székesfehérvár Történetéből) Székesfehérvár 2016, 95–112.
- NEUMANN T., Kassai hadjárat = NEUMANN Tibor, A kassai hadjárat. In: *Elfeledett háborúk. Középkori csaták és várostromok (6–16. század)*. Szerk. PÓSÁN László és VESZPRÉMY László. Budapest 2016, 363–397.
- NEUMANN T., Királyi aláírás = NEUMANN Tibor, Királyi aláírás és pecséthasználat a Jagelló-kor elején. *Turul* 83 (2010) 33–53.
- NEUMANN T., Királyi hatalom és országgyűlés = NEUMANN Tibor, Királyi hatalom és országgyűlés a Jagelló-kor elején. In: *Rendiség és parlamentarizmus Magyarországon a kezdetektől 1918-ig*. Szerk. IFJ. BERTÉNYI Iván, DOBSZAY Tamás, FORGÓ András, PÁLFFY Géza, RÁCZ György, SZIJÁRTÓ M. István. Budapest 2013, 46–54.
- NEUMANN T., Királyi városok adóztatása = NEUMANN Tibor, „Minden időben kegyelmes uratok kívánunk lenni”. A királyi városok adóztatása a 15. század végén. In: *Hatalom, adó, jog. Gazdaságtörténeti tanulmányok a magyar középkorról*. Szerk. KÁDAS István és WEISZ Boglárka. (Magyar Történelmi Emlékek, Értekezések) Budapest 2017, 13–106.
- NEUMANN T., Olasz vendégek = NEUMANN Tibor, Hal, bor, zsemle. Olasz vendégek Pozsonyban (1476–1497). In: *Vestigia. II. Magyar források Itáliából*. Szerk. DOMOKOS György, KUFFART Hajnalka, SZOVÁK Márton. Piliscsaba 2018, 55–63.

- NEUMANN T., Perényi Imre szerzeményei = NEUMANN Tibor, Várat vennék, de miből? Perényi Imre szerzeményei az 1490-es években. *A nyíregyházi Jósza András Múzeum Évkönyve* 59/1 (2017) 91–112.
- NEUMANN T., Névhasználat és ragadványnevek = NEUMANN Tibor, Névhasználat és ragadványnevek a középkor végi királyi udvarban. *Századok* 156 (2022) 1167–1198.
- NEUMANN T., Verbőci István utazásai = NEUMANN Tibor, Verbőci István 1520. évi utazásai Szatmár megyében (A somlyói Bátoriak és a Móroc-örökség). *Szabolcs-szatmár-beregi Szemle* 41 (2006) 290–304.
- NEVOLA, F., The Failed Triumphal Entry of Leo X = Fabrizio NEVOLA, „El Papa non verrà”, The Failed Triumphal Entry of Leo X de’Medici into Siena. *The Sixteenth Century Journal*. Summer 2011, Vol. 42. No. 2. 426–446.
- OSLANSKÝ, F., Pozemkové vlastníctvo = František OSLANSKÝ, Pozemkové vlastníctvo Ostrihomského arcibiskupstva na Slovensku v stredoveku. *Historický časopis* 38 (1990) 364–389.
- OSLANSKÝ, F., Predialisti = František OSLANSKÝ, Predialisti ostrihomského arcibiskupstva na Slovensku do začiatku 16. storočia. *Historický časopis* 34 (1986) 487–508.
- ÓVÁRY L., Modenai és mantovai kutatások = ÓVÁRY Lipót, A modenai és mantovai levéltári kutatásokról. *Századok* 23 (1889) 392–402.
- ÓVÁRY L., II. Ulászló és Beatrix = ÓVÁRY Lipót, II. Ulászló és Beatrix házassága (Kiadatlan levelek alapján). *Századok* 24 (1890) 762–774.
- OZORAI J., Az esztergomi érsek praediálisai = OZORAI József, Az esztergomi érsek praediális nemesei. *Magyar Sion* 1 (1887) 100–116., 195–211., 261–268.
- PÁLOSFALVI T., *From Nicopolis* = PÁLOSFALVI Tamás, *From Nicopolis to Mohács. A History of Ottoman Hungarian Warfare, 1389–1526.* (The Ottoman Empire and its Heritage: Politics, Society and Economy 63.) Leiden 2018.
- PÁLOSFALVI T., Középkori magyar országgyűlések = PÁLOSFALVI Tamás, A középkori magyar országgyűlések. In: FAZEKAS István – GEBEI Sándor – PÁLOSFALVI Tamás, *Rendi országgyűlések a Magyar Királyságban a 18. század elejéig.* (A magyar országgyűlések története) Budapest 2020, 9–176.
- PÁLOSFALVI T., Vitézek és Garázdák = PÁLOSFALVI Tamás, Vitézek és Garázdák. A szlavóniai humanisták származásának kérdéséhez. *Turul* 86 (2013) 1–16.
- PARDI, G., *Titoli Dottorali* = Giuseppe PARDI, *Titoli Dottorali Conferiti Dallo Studio Di Ferrara.* Ferrara 1900.
- PASQUI, A. – PASQUI, U., *La Cattedrale* = Angiolo PASQUI – Ubaldo PASQUI, *La Cattedrale aretina e suoi monumenti.* Arezzo 1880.
- PAULY, F., *Das Stift St. Kastor in Karden* = Ferdinand PAULY, *Das Erzbistum Trier 3. Das Stift St. Kastor in Karden an der Mosel.* (Germania Sacra Neue Folge 19.) Berlin–New York 1986.
- PAVANELLO, A., Fortuna = Agnese PAVANELLO, Fortuna on the Dolphin. Notes on an Iconographic Motif in Cappella Sistina 14 and 51. *Tijdschrift van de Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis* 67 (2017) No. 1/2. (A Festschrift for Jaap van Benthem on his 80th Birthday) 51–67.
- PÉTERFI, B., Das Supplikenwesen = PÉTERFI, Bence, Das Supplikenwesen am spätmittelalterlichen ungarischen Königshof. In: *Modus supplicandi. Zwischen herrschaftlicher Gnade und importunitas petentium.* Hrsg. Christian LACKNER – Daniel LUGER. (Veröffentlichungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung 72.) Wien–Köln–Weimar 2019, 67–92.

- PLIHÁL, K., Magyarországot ábrázoló első ismert térkép készítője = PLIHÁL Katalin, A Magyarországot ábrázoló első ismert térkép készítője a források tükrében. *Geodézia és kartográfia* 42 (1990) 217–221.
- PÓCS D., Handó György = PÓCS Dániel, Handó György könyvtára. *Ars Hungarica* 44 (2016) 309–338.
- PRIoux, É., *Regards Alexandrins* = Évelyne PRIoux, *Regards Alexandrins*. Leuven 2007.
- PULSZKY F., Bisticci Vespasiano = PULSZKY Ferenc, Bisticci Vespasiano Janus Pannoniusról és György kalocsai érsekről. *Budapesti Szemle* 3 (1873) 5–6:277–290.
- RÁCZ Gy., Beszámoló = RÁCZ György, Beszámoló az ENArC projektről. *Levéltári Közlemények* 87 (2016) 297–304.
- REISZIG E., A Geregye nemzettség = REISZIG Ede, A Geregye nemzettség. (Második, befejező közlemény) *Turul* 18 (1900) 117–135.
- REIZNER J., Szeged = REIZNER János, *Szeged története*, IV. Szeged 1900.
- RITOÓKNÉ SZALAY Á., Bakócz Bálint sírköve = RITOÓKNÉ SZALAY Ágnes, Bakócz Bálint titeli és budai prépost sírköve a Magyar Nemzeti Múzeumban. *Művészettörténeti Értesítő* 43 (1994) 231–233.
- RITOÓKNÉ SZALAY Á., Bakócz Tamás = RITOÓKNÉ SZALAY Ágnes, Bakócz Tamás Breviáriumának kézirat-versei. *Irodalomtörténeti Közlemények* 79 (1975) 541–553.
- RITOÓKNÉ SZALAY Á., Kik és miért látogatták = RITOÓKNÉ SZALAY Ágnes, Kik és miért látogatták a római Archiginnasiót Magyarországról a 16. században. In: *Kutak. Tanulmányok a XV–XVI. századi magyar művelődés köréből*. (Humanizmus és reformáció 33.) Budapest 2012, 152–159.
- ROGERS MARIOTTI, J., Selections from a Ledger = Josephine ROGERS MARIOTTI, Selections from a Ledger of Cardinal Giovanni de' Medici 1512–1513. *Nuovi Studi* 9 (2001–2002) 103–146.
- ROTH, A., *Studien zum frühen Repertoire* = Adalbert ROTH, *Studien zum frühen Repertoire der päpstlichen Kapelle unter dem Pontifikat Sixtus' IV. (1471–1484)*. *Die Chorbücher 14 und 51 des Fondo Cappella Sistina der Biblioteca Apostolica Vaticana*. Città del Vaticano 1991.
- SETTON, K. M., *The Papacy and the Levant* = Kenneth M. SETTON, *The Papacy and the Levant (1204–1571)*. III. Philadelphia 1984.
- SCHMITTH, N., *Episcopi Agrienses* = Nicolaus SCHMITTH, *Episcopi Agrienses fide diplomatum concinnati*. Tomulus secundus. Tyrnaviae 1768.
- SCHÖNHERR Gy., *Corvin János* = SCHÖNHERR Gyula, *Hunyadi Corvin János 1473–1504*. Budapest 1894.
- SHEARMAN, J., The Florentine Entrata of Leo = John SHEARMAN, The Florentine Entrata of Leo, 1515. *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes* 38 (1975) 136–154.
- SIMON Zs., Erdélyi városok oktatásra fordított költségei = SIMON Zsolt, A késő középkori erdélyi városok oktatásra fordított költségei. In: *Peregrináció és erudíció. Tanulmányok Tönk Sándor tiszteletére*. Szerk. BOGDÁNDI Zsolt és LUPESCU MAKÓ Mária. Kolozsvár 2020, 379–400.
- SOLYMOSI L., Egri káptalan dékánválasztása = SOLYMOSI László, Az egri káptalan dékánválasztási statútumai a XV. századból. *Levéltári Közlemények* 63 (1992) 137–156.
- SOLYMOSI L., Főpapi méltóságnevek = SOLYMOSI László, Főpapi méltóságnevek a középkori helynevekben. *Magyar Nyelvjárások* 61 (2023) 5–23.
- SOLYMOSI L., Szentek az Árpád-kori oklevelekben = SOLYMOSI László, Szentek az Árpád-kori oklevelekben. In: *Kultúra, művelődés, agrárium. Tanulmányok ifj. Barta János 80. születésnapjára*. Szerk. Papp Klára – BÁRÁNY Attila – KEREPESZKI Róbert – PALLAI László. (Speculum Historiae Debreceniense 29.) Debrecen 2020, 75–88.

- SOLYMOSSI L., Veszprémi káptalan számadáskönyve = SOLYMOSSI László, A veszprémi káptalan középkor végi számadáskönyvének forrásértéke. In: Szabó István emlékkönyv. Szerk. RÁCZ István, közreműködött Kovács Ágnes. Debrecen 1998, 88–104.
- SÖRÖS P., Az elenyészett bencés apátságok = SÖRÖS Pongrácz, Az elenyészett bencés apátságok. A pannonhalmi Szent-Benedek-Rend története 12/B. Budapest 1912.
- STOTZ, P., *Handbuch zur lateinische Sprache* = Peter STOTZ, *Handbuch zur lateinische Sprache des Mittelalters. Vierter Band, Formenlehre, Syntax und Stilistik.* (Handbuch der Altertumswissenschaft. Zweite Abteilung, Fünfter Teil, Vierter Band.) München 1998.
- SUGÁR I., Az egri püspökök története = SUGÁR István, Az egri püspökök története. (Az Egri Főegyházmegye Schematizmusa I.) Budapest 1984.
- SZABÓ Á., Bakócz Tamás címerével ellátott tárgyak = SZABÓ Ágnes, Bakócz Tamás címerével ellátott tárgyak egykor az Esztergomi Főszékesegyházban. Tárgyegyüttes-rekonstrukció a kincstár leltárai alapján. *Művészettörténeti Értesítő* 70 (2021) 305–341.
- SZABÓ Á., Turca, suba és a nevető harmadik = SZABÓ Ágnes, Turca, suba és a nevető harmadik. Egy öltözék az itáliai-magyar diplomáciai forrásokban a 15. század második felében és a 16. század elején. In: *Reneszánsz és barokk Magyarországon. Művészettörténeti tanulmányok Galavics Géza tiszteletére.* Szerk. GULYÁS Borbála – MIKÓ Árpád – UGRY Bálint. Budapest 2021, 143–158.
- SZABÓ Á. – DOMOKOS Gy., L'entrata del cardinal = SZABÓ Ágnes – DOMOKOS, György, L'entrata del cardinal Tamás Bakóc a Roma nel 1512 in due fonti manoscritte. *Verbum – Analecta Neolatina* 23/2 (2022) 433–453.
- SZÉKELY O., Egyházi nemesség = SZÉKELY Ottokár, Az egyházi nemesség. A Gróf Klebelsberg Kunó Magyar Történetkutató Intézet Évkönyve. V. Szerk. ANGYAL Dávid. Budapest 1935, 28–52.
- Szekszárd v. tört. = Szekszárd város történeti monográfiája. I. Szerk. K. BALOG János. Szekszárd 1989.
- SZENTPÉTERY I., *Oklevéltan* = SZENTPÉTERY Imre, *Magyar oklevéltan.* Budapest 1930.
- SZILÁGYI L., Írásbeli supplicatiók = SZILÁGYI Loránd, Írásbeli supplicatiók a középkori magyar adminisztrációban. *Levéltári Közlemények* 10 (1932) 157–176.
- SZILÁGYI L., Magyar királyi kancellária = SZILÁGYI Loránd, A magyar királyi kancellária szerepe az államkormányzatban 1458–1526. *Turul* 44 (1930) 45–83.
- SZOVÁK M., Bernardino Zambotti naplója = SZOVÁK Márton, Bernardino Zambotti naplójának magyar vonatkozásai. In: *Vestigia II. Magyar források Itáliából.* Szerk. DOMOKOS György, KUFFART Hajnalka, SZOVÁK Márton. Piliscsaba 2018, 203–218.
- SZOVÁK M., Itáliai levelek = SZOVÁK Márton, Itáliai levelek regesztái az akadémiai másolatgyűjteményből, Összefoglaló a MTAK Kézirattárának 4936/VI. és VII. csomóinak feldolgozottságáról. In: *Vestigia. Mohács előtti magyar források olasz könyvtárakban.* Szerk. DOMOKOS György, MÁTYUS Norbert, Armando Nuzzo. Piliscsaba 2015, 83–96.
- SZŰCS J., A ferences obszervancia = SZŰCS Jenő, A ferences obszervancia és az 1514. évi parasztháború. Egy kódex tanúsága. *Levéltári Közlemények* 43 (1972) 213–263.
- TAKÁCS I., Az esztergomi Porta speciosa = TAKÁCS Imre, Az esztergomi Porta speciosa. Budapest 2020.
- TEKE Zs., Raggione Bontempi = TEKE Zsuzsa, Egy firenzei kereskedő a Jagelló-korban, Raggione Bontempi 1488–1528. *Századok* 141 (2007) 967–990.

- TEWES, G.-R., *Kampf um Florenz* = GÖTZ-RÜDIGER TEWES, *Kampf um Florenz – die Medici im Exil (1494–1512)*. Köln–Weimar–Wien 2011.
- TOMPOS L., *Oriental and Western Influences* = TOMPOS Lilla, *Oriental and Western Influences on Hungarian Attire in the 16th and 17th Centuries*. In: *Turkish Flowers. Studies on Ottoman Art in Hungary*. Ed. Ibolya GERELYES. Budapest 2005, 87–100.
- TOMPOS L., *Öltözékek* = TOMPOS Lilla, *Az Esterházy-kincstár öltözékei*. In: *Az Esterházy-kincstár textíliái az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Szerk. PÁSZTOR Emese. (Thesaurus Domus Esterhazyanae II) Budapest 2010, 9–27.
- TOMPOS L., *Példák a magyar férföltözék* = TOMPOS Lilla, *Példák a magyar férföltözék gombolásmódjának változataira a 16-tól a 20. századig*. *Etnographia* 17 (2006) 77–87.
- TONK S., *Erdélyiek egyetemjárása* = TONK Sándor, *Erdélyiek egyetemjárása a középkorban*. Bukarest 1979.
- TÓTH K., Szécsi Dénes érsek építkezései = TÓTH Krisztina, Szécsi Dénes érsek építkezései Esztergomban. *Fons* 24 (2018) 125–151.
- TÓTH S., *Az esztergomi Bakócz-kápolna* = TÓTH Sándor, *Az esztergomi Bakócz-kápolna történelmi helye*. *Ars Hungarica* 18 (1990) 207–228.
- C. TÓTH N., *A Magyar Királyság nádora* = C. TÓTH Norbert, *A Magyar Királyság nádora. A nádori és helytartói intézmény története (1342–1562)*. (Századok könyvek) Budapest 2020.
- C. TÓTH N., *A püspök és a prépost* = C. TÓTH Norbert, *A püspök és a prépost, a két Bacsikai Miklós*. *Turul* 88 (2015) 144–146.
- C. TÓTH N., *Az 1514. márciusi országgyűlés* = C. TÓTH Norbert, *Az 1514. márciusi országgyűlés. Politikai történeti események Magyarországon a parasztháború kitöréséig*. In: *Keresztesekből lázadók. Tanulmányok 1514 Magyarországról*. Szerk. C. TÓTH Norbert – NEUMANN Tibor. (Magyar Történelmi Emlékek. Értekezések) Budapest 2015, 31–79.
- C. TÓTH N., *Bakóc Tamás kölcsönei* = C. TÓTH Norbert, *Bakóc Tamás kölcsönei a királynak*. In: *Hadi és más nevezetes történetek. Tanulmányok Veszprémi László tiszteletére*. Szerk. KINCSES Katalin Mária. Budapest 2018, 81–91.
- C. TÓTH N., *Dorogházi László* = C. TÓTH Norbert, *Dorogházi László ítélőmester pályaképe*. *Acta Universitatis Szegediensis, Acta Historica* 138 (2015) 95–108.
- C. TÓTH N., *Erdődi Bakóc rokonság* = C. TÓTH Norbert, *Erdődi Bakóc Tamás érsek rokonsága (Rekonstrukciós kísérlet)*. *Turul* 91 (2018) 1:8–30.
- C. TÓTH N., *Esztergomi székeskáptalan* = C. TÓTH Norbert, *Az esztergomi székeskáptalan a 15. században. I. A kanonoki testület és az egyetemjárás*. (Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 7.) Budapest 2015.
- C. TÓTH N., *Kié a kinevezés joga* = C. TÓTH Norbert, *Kié a kinevezés joga? Az esztergomi Szent Péter-oltár kegyurasága*. In: *Magyarország és a római Szentszék III*. Szerk. TUSOR Péter, KANÁSZ Viktor. (Collectanea Vaticana Hungariae I/21.) Budapest–Róma 2022, 111–146.
- C. TÓTH N., *Szent László királyról elnevezett társaskáptalan* = C. TÓTH Norbert, *A váradi Szent László királyról elnevezett társaskáptalan megalapítása*. *Századok* 157 (2023) 287–317.
- C. TÓTH N. – LAKATOS B. – MIKÓ G., *A pozsonyi prépost és a káptalan viszálya* = C. TÓTH Norbert – LAKATOS Bálint – MIKÓ Gábor, *A pozsonyi prépost és a káptalan viszálya (1421–1425)*. *A szentszéki*

- bíráskodás Magyarországon – a pozsonyi káptalan szervezete és működése a XV. század elején. (Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 3.) Budapest 2014.
- TÓTH-SZABÓ P., Szatmári György = TÓTH-SZABÓ Pál, Szatmári György primás (1457–1524). (Magyar Történeti Életrajzok) Budapest 1906.
- TÖRÖK J., Magyarország primása = TÖRÖK János, Magyarország primása. Közjogi és történeti vázolat I–II. Pest 1859.
- TRINGLI I., Az 1481. évi szlavóniai közgyűlés = TRINGLI István, Az 1481. évi szlavóniai közgyűlés. In: *Tanulmányok Borsa Iván tiszteletére*. Szerk. CSUKOVITS Enikő. Budapest 1998, 291–318.
- VARGA SZ., Egy ismeretlen humanista = VARGA Szabolcs, Egy ismeretlen humanista, Peregi Albert pécsi prépost. *Történelmi Szemle* 53 (2011) 351–376.
- VÉBER J., A Dózsa-féle parasztfelkelés = VÉBER János, A Dózsa-féle parasztfelkelés humanista stílusban írt levelekben. *Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle* 50 (2015) 1:93–98.
- VÉBER J., Váradi Péter = VÉBER János, Két korszak határán. Váradi Péter humanista főpap, kalocsai érsek pályaképe. (Sziluett. Korszerű történelmi életrajzok.) Pécs–Budapest 2016.
- VÉBER J., Váradi Péter címerhasználat = VÉBER János, Váradi Péter címerhasználatáról. *Turul* 79 (2006) 75–78.
- VÉGH A., Buda helyrajza = VÉGH András, Buda város középkori helyrajza I–II. (Monumenta Historica Budapestinensia 15.) Budapest 2006–2008.
- DA VENEZIA, S., Biografica serafica = Sigismondo DA VENEZIA, Biografica serafica degli uomini illustri. I. Venezia 1846.
- VERESS E., Olasz egyetemek = VERESS Endre, Olasz egyetemeken járt magyarországi tanulók anyakönyve és iratai 1221–1864. (Olaszországi Magyar Emlékek III.) Budapest 1941.
- VUKOV K., A középkori esztergomi palota = VUKOV Konstantin, A középkori esztergomi palota épületei. Budapest 2004.
- VUKOV K., Az esztergomi palota = VUKOV Konstantin, Az esztergomi palota díszterme török kori szemtanúk leírásában. In: „A magyar múltat kutatni, írni és láttatni – ez által szolgálni a hazát”. Tisztelgő kötet J. Újváry Zsuzsanna 25. Pázmányos oktatói éve előtt. Szerk. BÍRÓ Bence, MISKI Péter, TÖRTEI Renáta. Budapest–Piliscsaba 2020, 19–34.
- WARBURG, A. M., Francesco Sasseti = Aby M. WARBURG, Francesco Sasseti's letztwillige Verfügung. In: *Kunstwissenschaftliche Beiträge August Schmarsow gewidmet zum fünfzigsten Semester seiner akademischen Lehrtätigkeit*. Leipzig 1907. 129–152.
- ZANICHELLI, L., Gergelylaci Buzlay Mózes milánói követjárása = ZANICHELLI, Laura, Gergelylaci Buzlay Mózes milánói követjárása (1489). In: *Vestigia. Mohács előtti magyar források olasz könyvtárakban*. Szerk. DOMOKOS György – MÁTYUS Norbert – Armando Nuzzo. Piliscsaba 2015, 125–130.
- ZOLNAY L., Bakócz pluvialéja = Z. L. [ZOLNAY László], Bakócz Tamás pluvialéja egy észak-amerikai múzeumban. *Esztergom Évlapjai / Annales Strigonienses*. Az esztergomi Múzeumok Évkönyve 1 (1960) 169–171.
- ZSUPÁN E., Vitéz János Leveleskönyve = ZSUPÁN Edina, Vitéz János Leveleskönyve (ÖNB, Cod. 431). Prológus. In: *Csillag a holló árnyékában Vitéz János és a humanizmus kezdetei Magyarországon*. Az Országos Széchényi Könyvtár kiállítása 2008. március 14. – június 15. Szerk. FÖLDESI Ferenc. Budapest 2008, 113–135.